

*mikro*organizmy w *mikro*kanałach

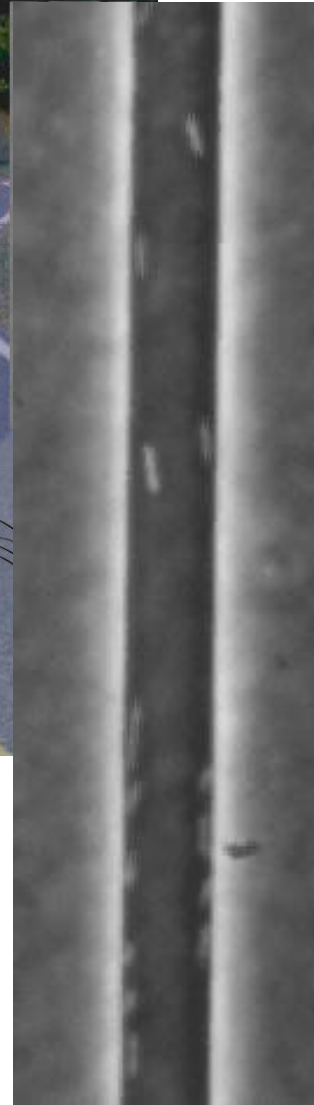
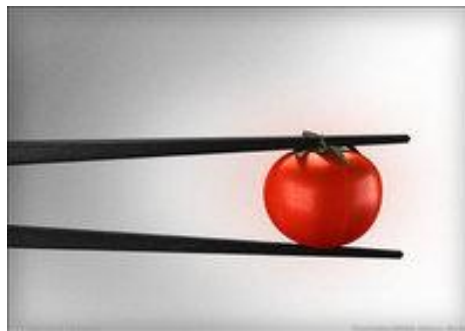
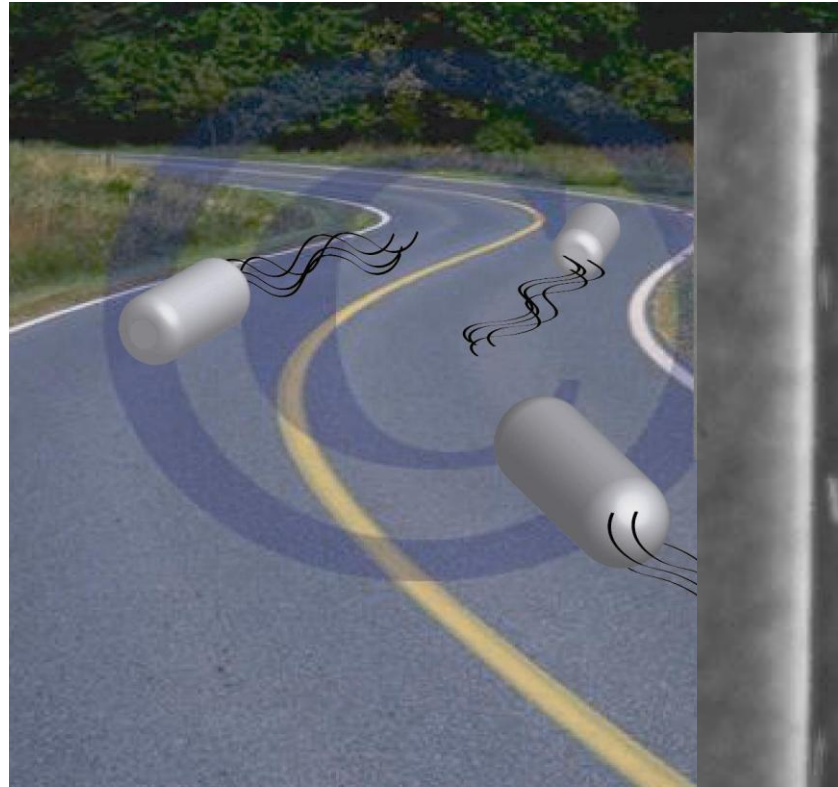
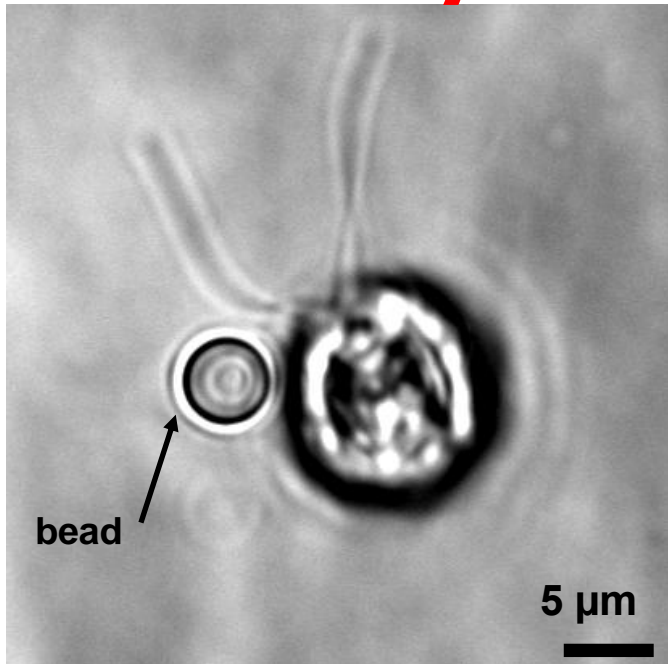
Piotr Garstecki

Instytut Chemii Fizycznej PAN

Instytut Podstawowych Problemow Techniki PAN
Warszawa 20/02/2007

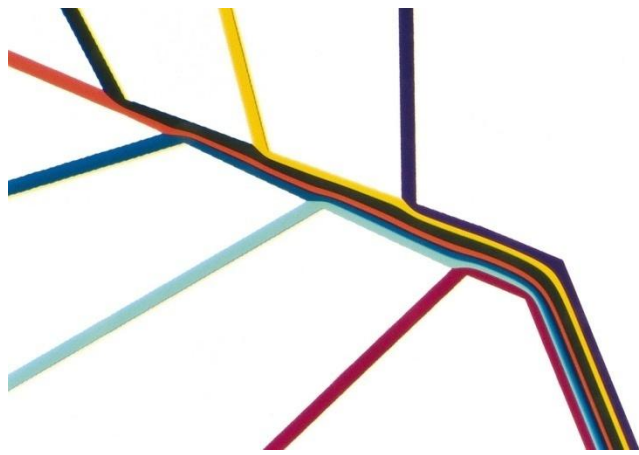
Escherichia coli pływają prawą stroną

zawłotnie
Chlamydomonas reinhardtii jako
mikrowoły

dlatego

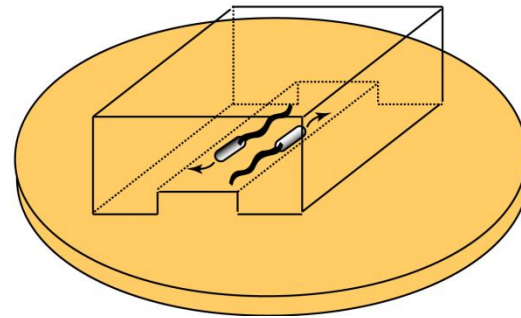
***Escherichia coli* pływają prawą stroną?**

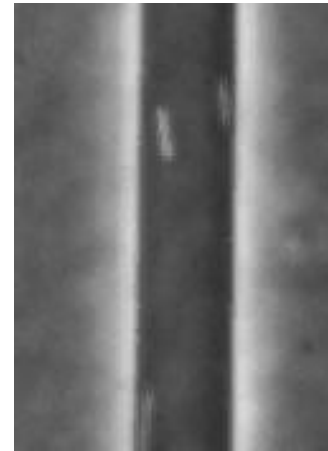
mikroprzepływy

E. coli

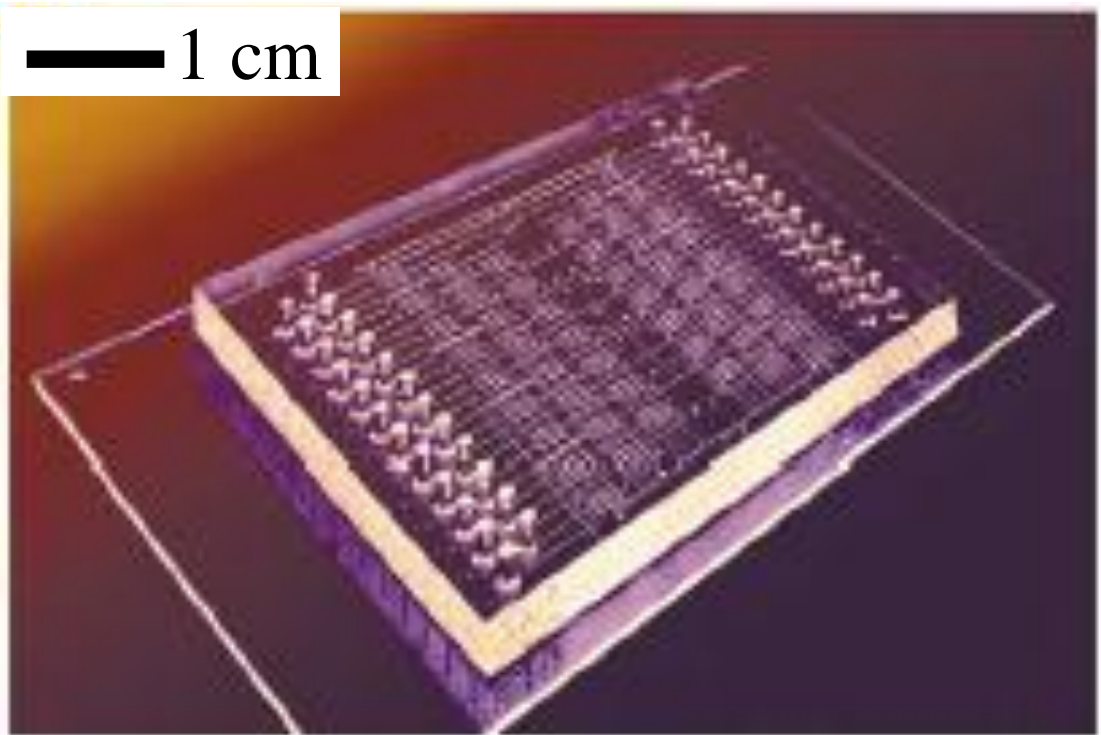

eksperyment

dlaczego pływają prawą stroną?

mikroprzepływy

małe rozmiary: 10 – 100 μm

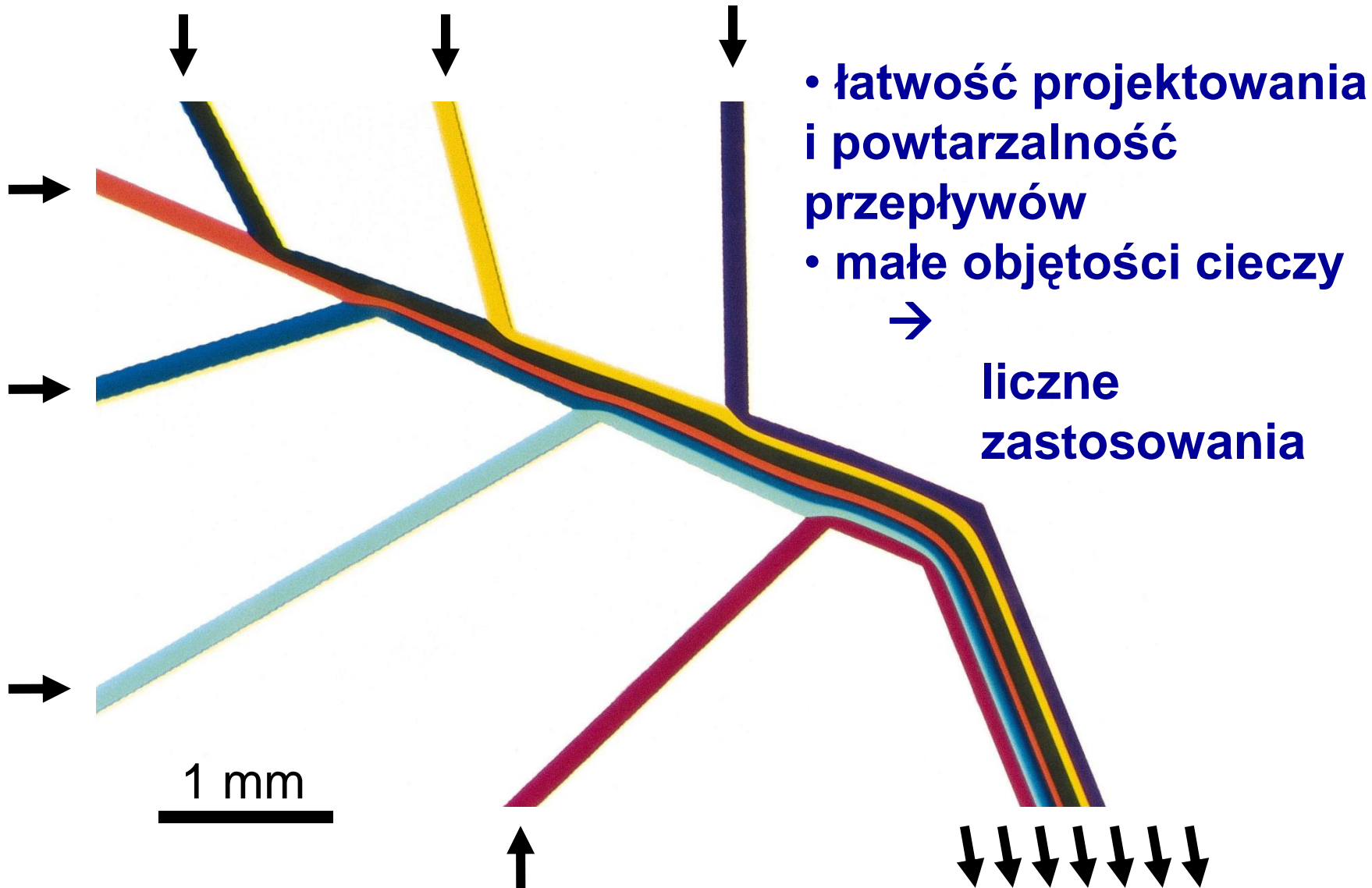
małe objętości cieczy: μL – mL

przepływy zdominowane przez efekty lepkościowe

przepływy laminarne

przepływ laminarny

- łatwość projektowania i powtarzalność przepływów

- małe objętości cieczy

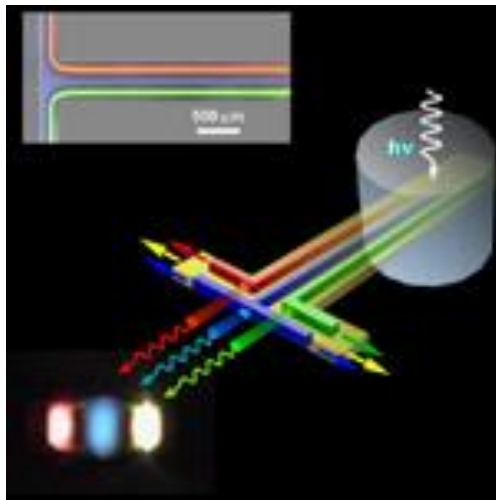
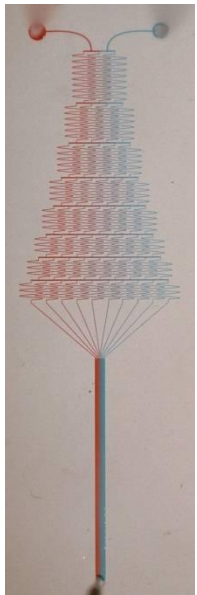
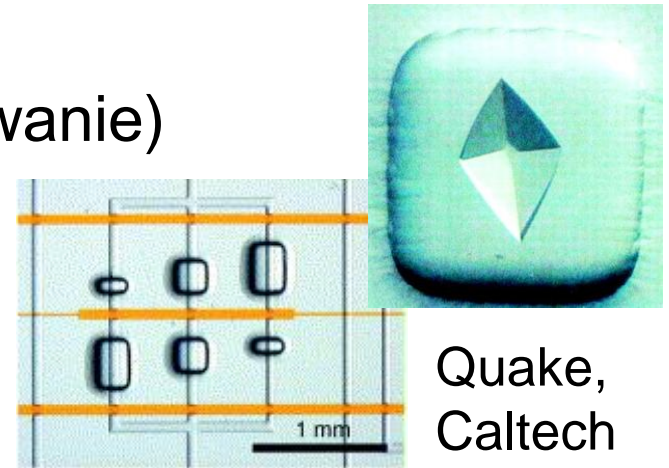
liczne
zastosowania

zdjęcie, prawdziwe kolory, Kenis *etal*, Science 1999

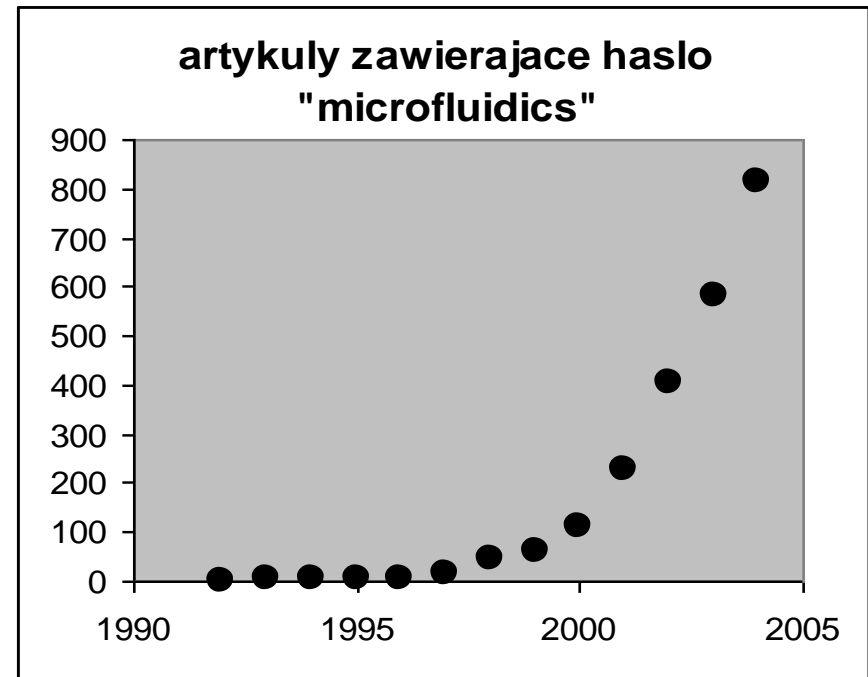

zastosowania układów mikroprzepływowych

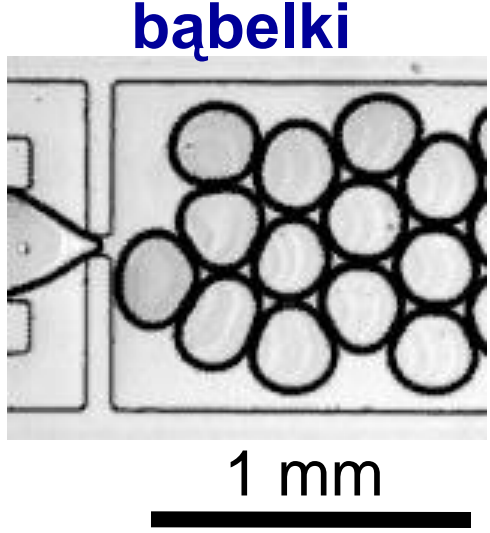
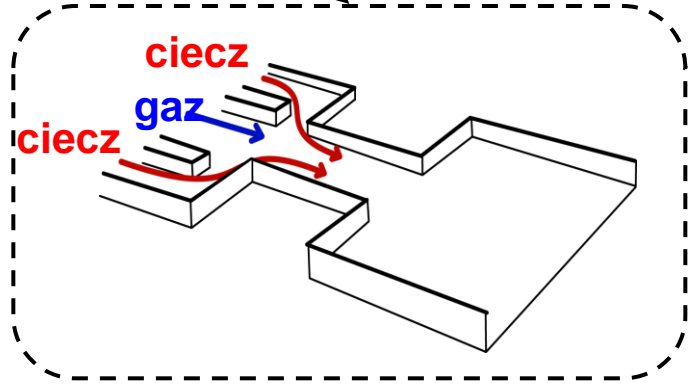
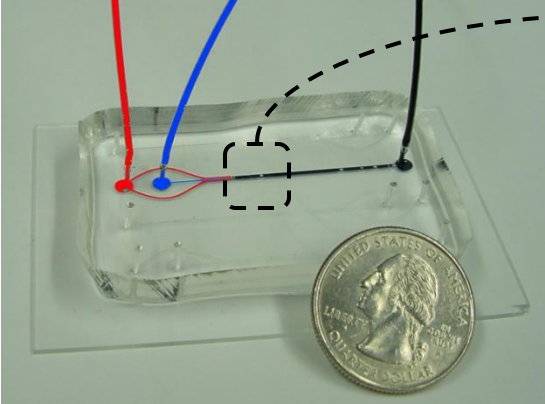
- chemia (kinetyka, synteza)
- projektowanie leków (szybkie przesiewanie)
- biotechnologia – sensory, analizatory
- synteza materiałów
- biologia
- fizyka, optyka

Whitesides, Harvard

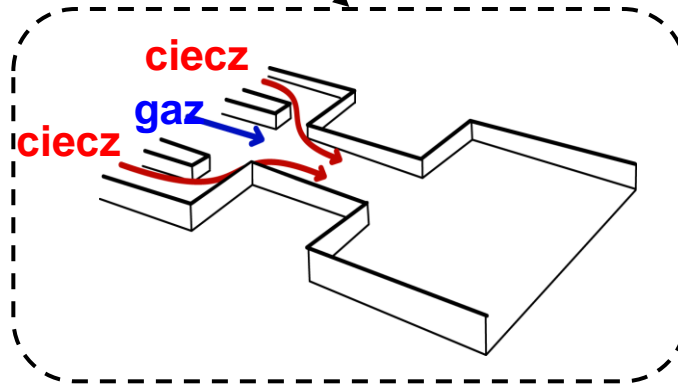
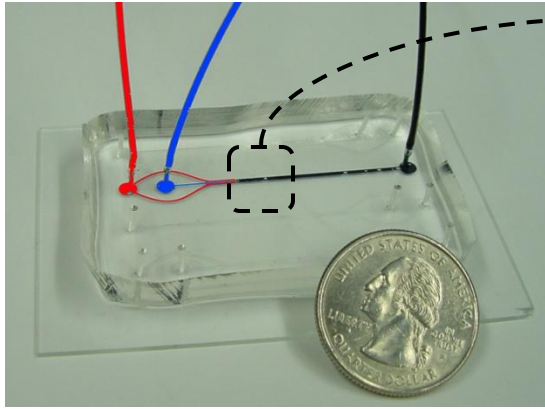

mikroprzepływy dwufazowe

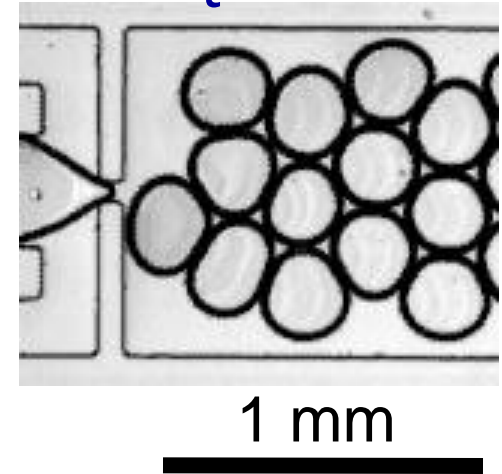

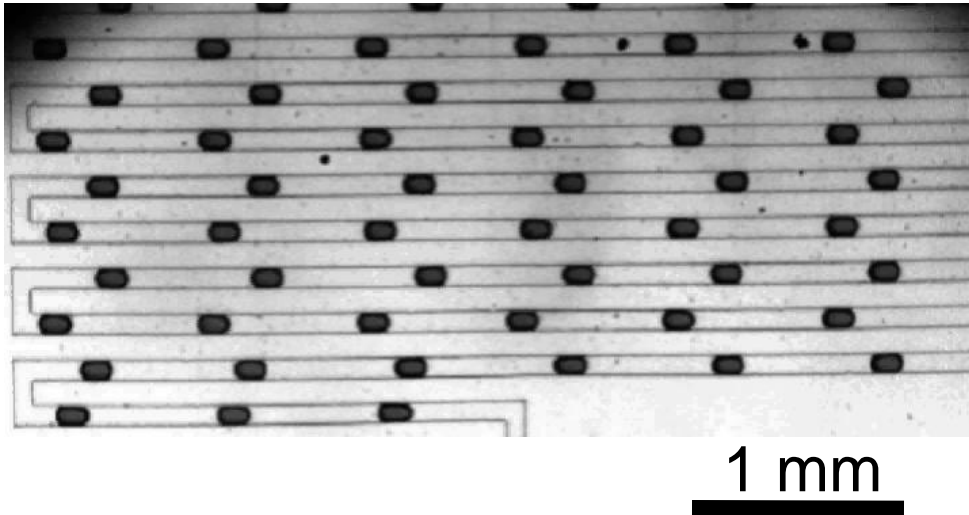
mikroprzeptywy dwufazowe

bąbelki

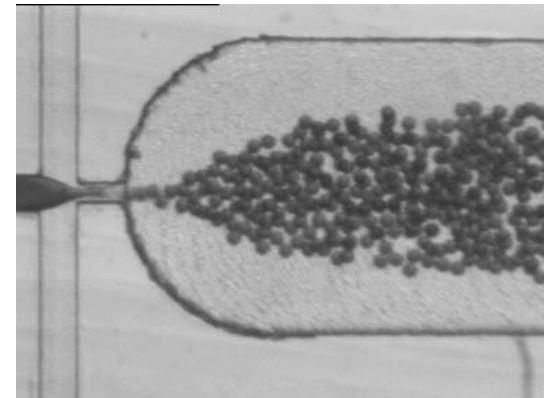
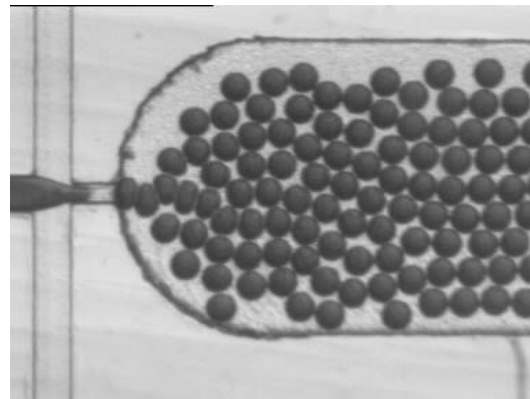
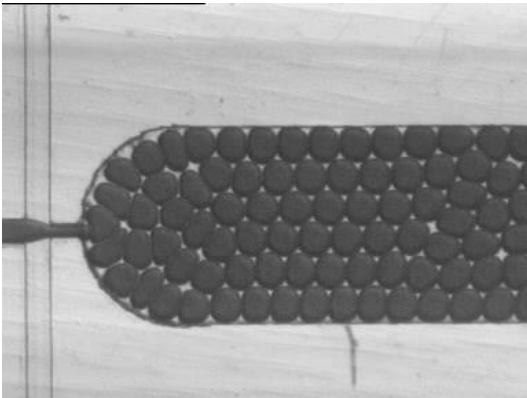
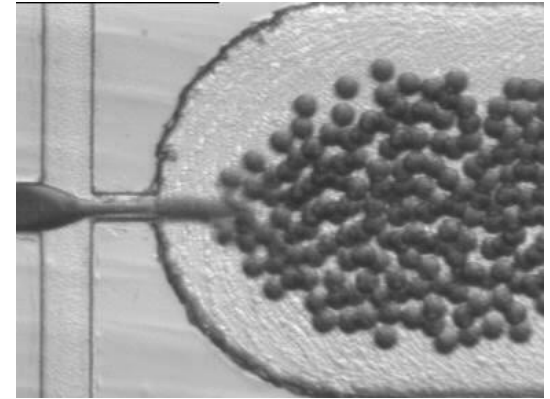
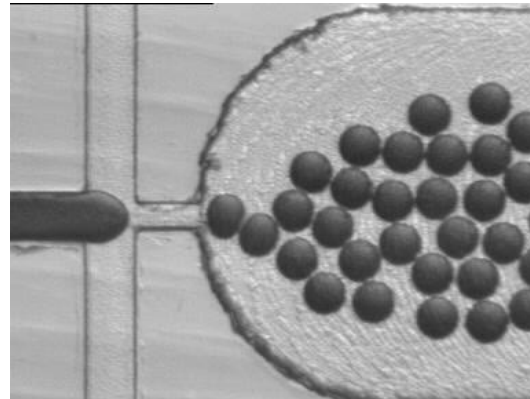
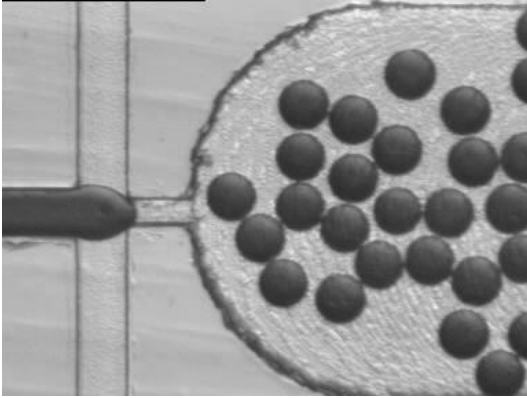
kropelki

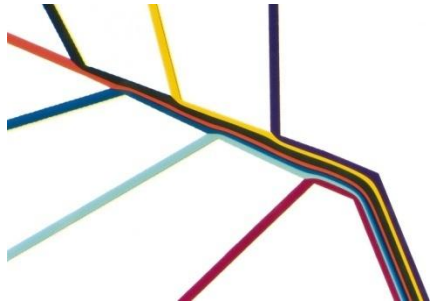
- emulsje
- materiały
- chemia w kroplach
- zjawiska nieliniowe
- lab-on-chip
- ...

mikroprzeptywy dwufazowe

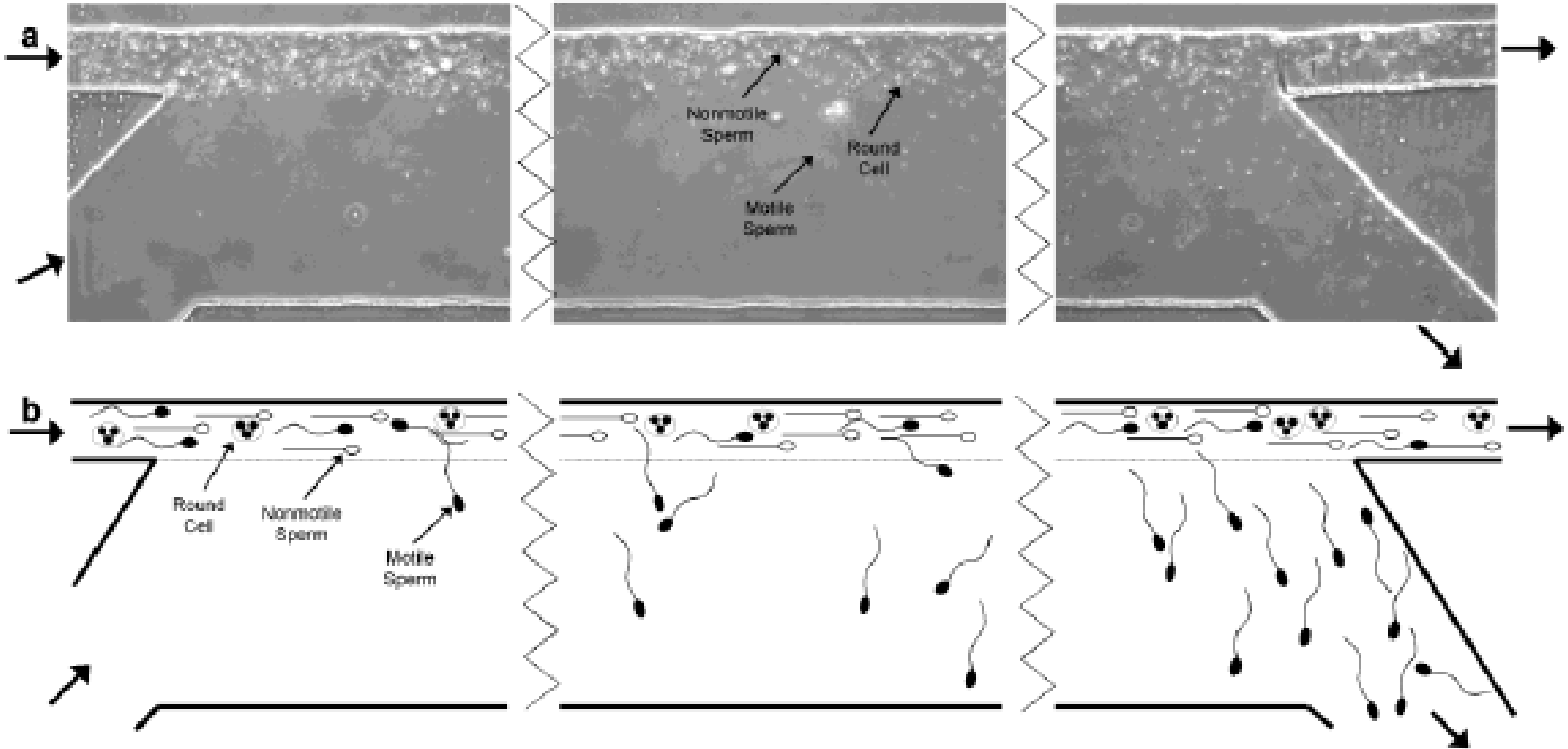
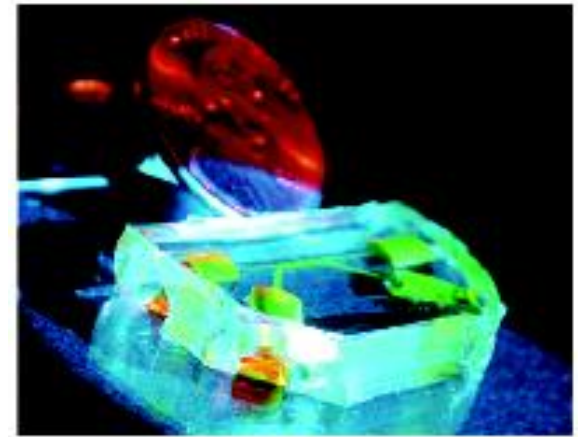
ogniskowanie przepływu, układ ciec-ciecz

sortowanie komórek

tylko żywe (ruchliwe)
komórki przepływają
między strumieniami

Escherichia coli

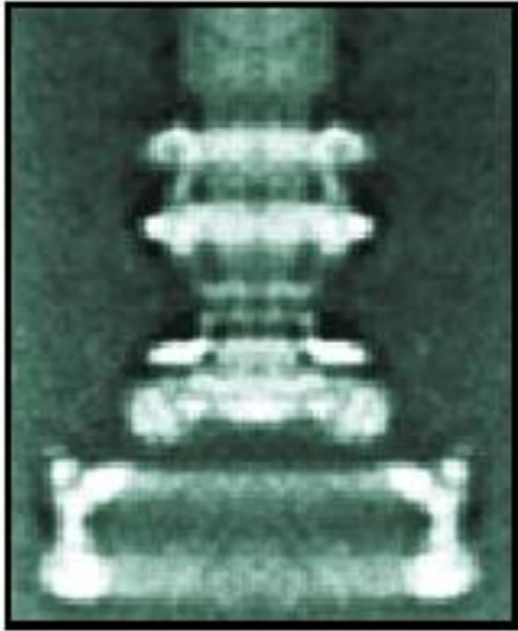

Protonic Nanomachine Project (Japan)
<http://www.npn.jst.go.jp/index.html>

- prokariotae
- komórka ~ 1 x 2 μm
- ~ 10 flagelli
długości ~ 7 μm
- witki napędzane silnikami protonowymi

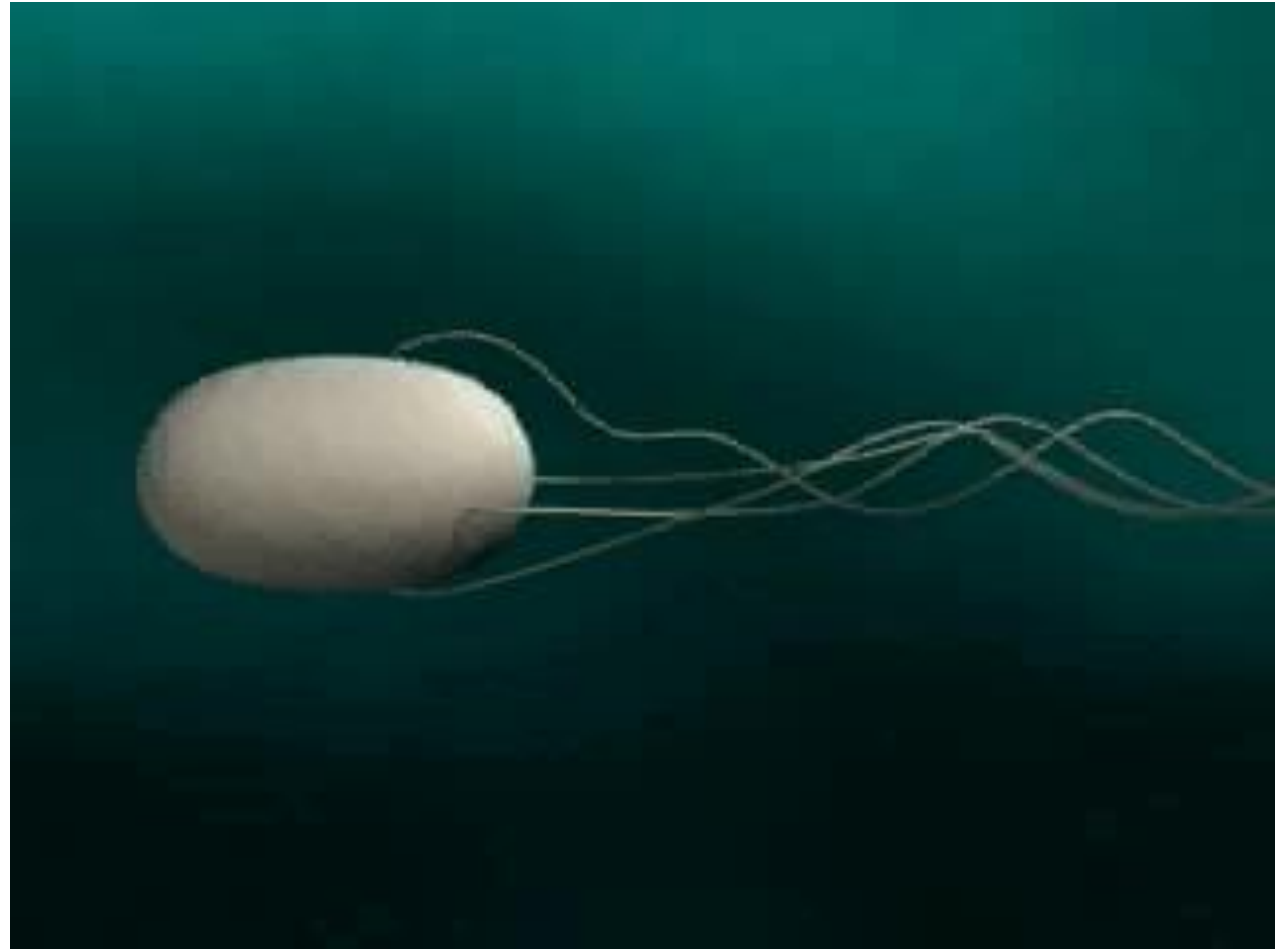
bakterie są najmniejszymi organizmami ruchomymi

silnik obrotowy napędzany protonami

obraz TEM

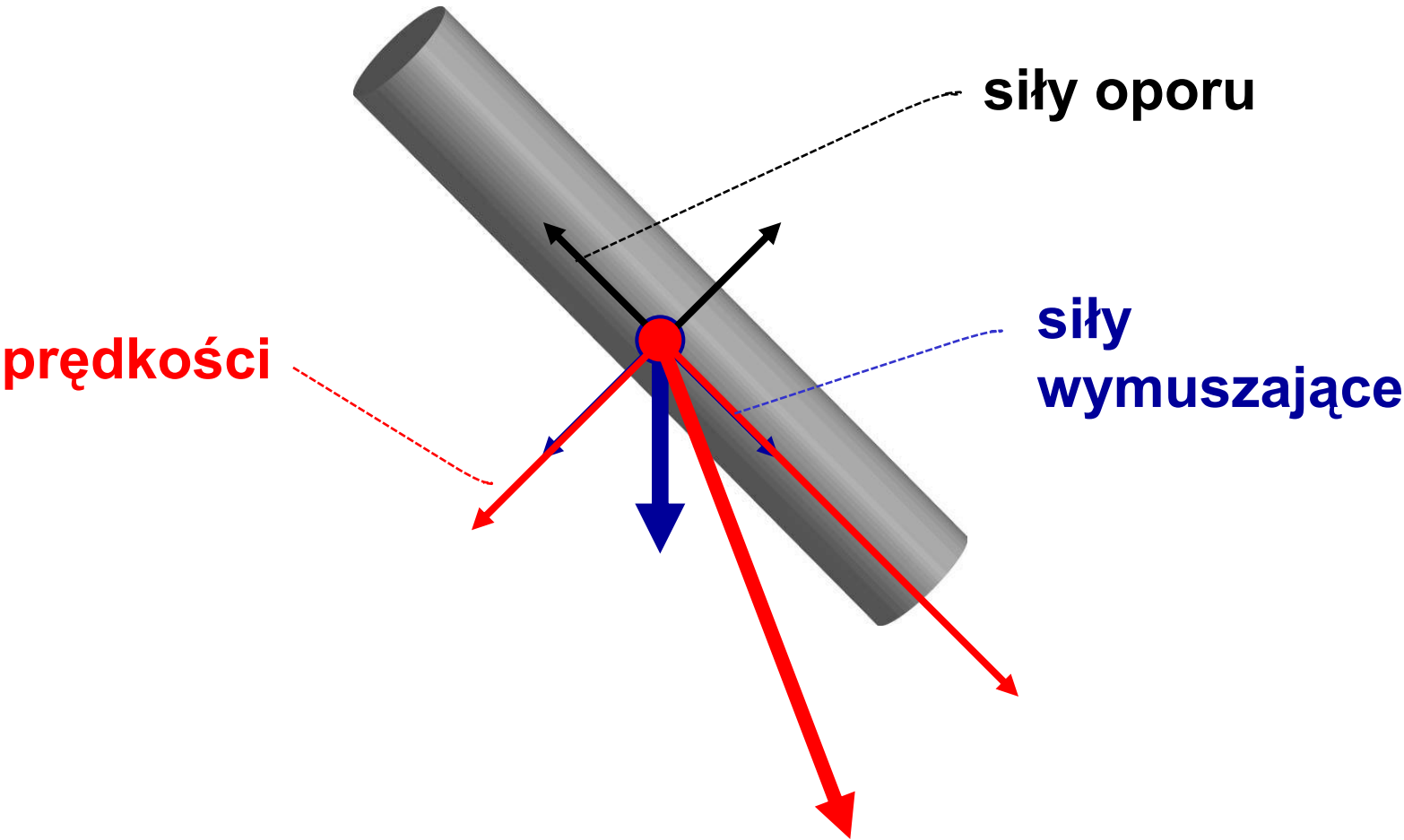
D. Blair, FEBS Lett (2003)

Protonic Nanomachine Project (Japan)

<http://www.npn.jst.go.jp/index.html>

dlaczego rotująca falgella napędza bakterię?

wypadkowa prędkość nie jest równoległa do przyłożonej siły

dlaczego rotująca falgella napędza bakterię?

$Re \ll 1$:
prędkość $\propto$ siła

$$\mathbf{F} = -\mathbf{F}_{op} = -D\mathbf{u}$$

opór hydrodynamiczny

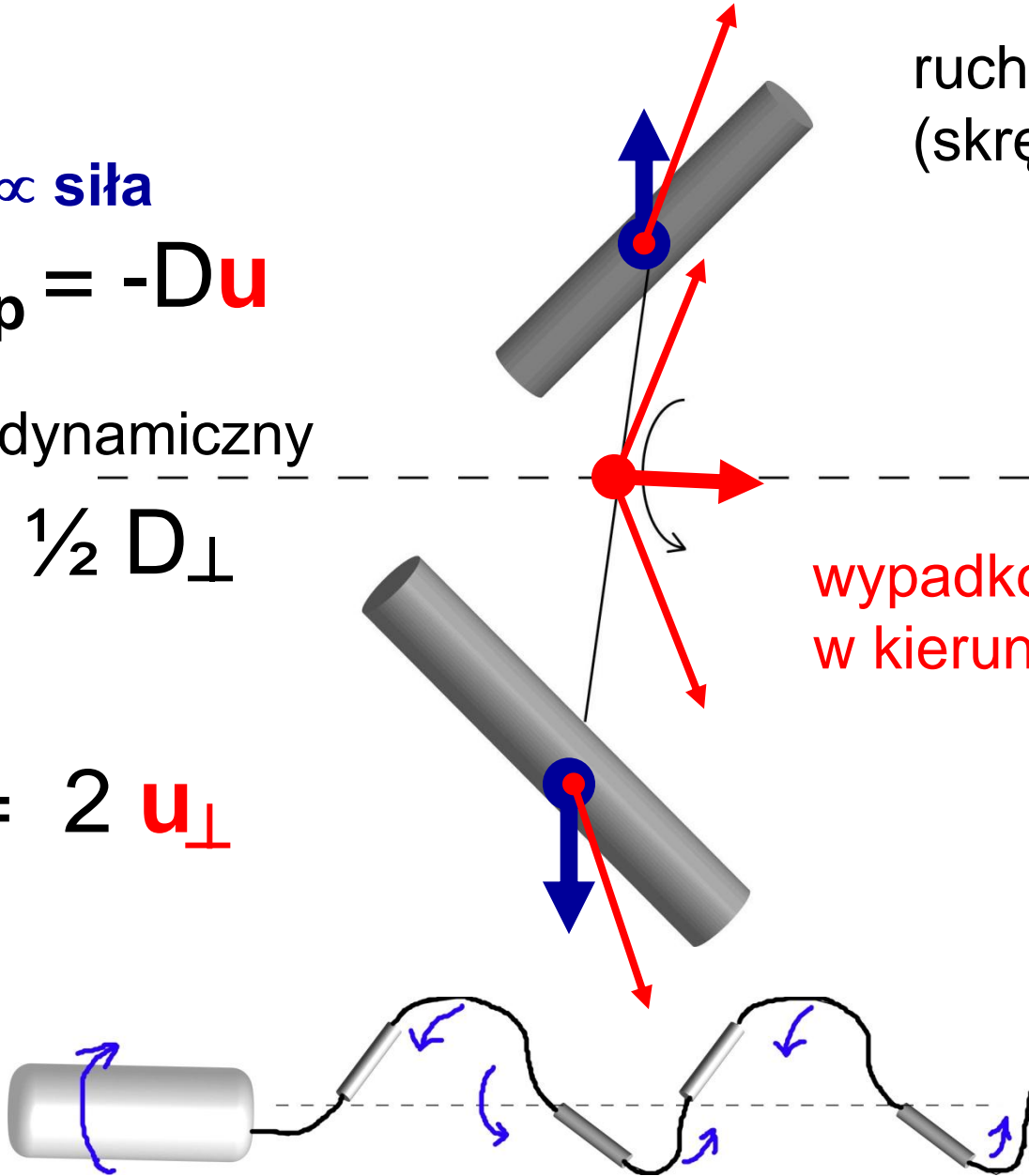
$$D_{||} = \frac{1}{2} D_{\perp}$$

prędkości

$$\mathbf{u}_{||} = 2 \mathbf{u}_{\perp}$$

ruch asymetryczny
(skrętny)

wypadkowa prędkość
w kierunku osi obrotu

dlaczego rotująca falgella napędza bakterię?

- częst. obrotu ~ 100 Hz
- prędkość ~ 30 $\mu\text{m/s}$

rec. at 500 Hz

H. Berg, Rowland Inst.

pływanie w objętości:

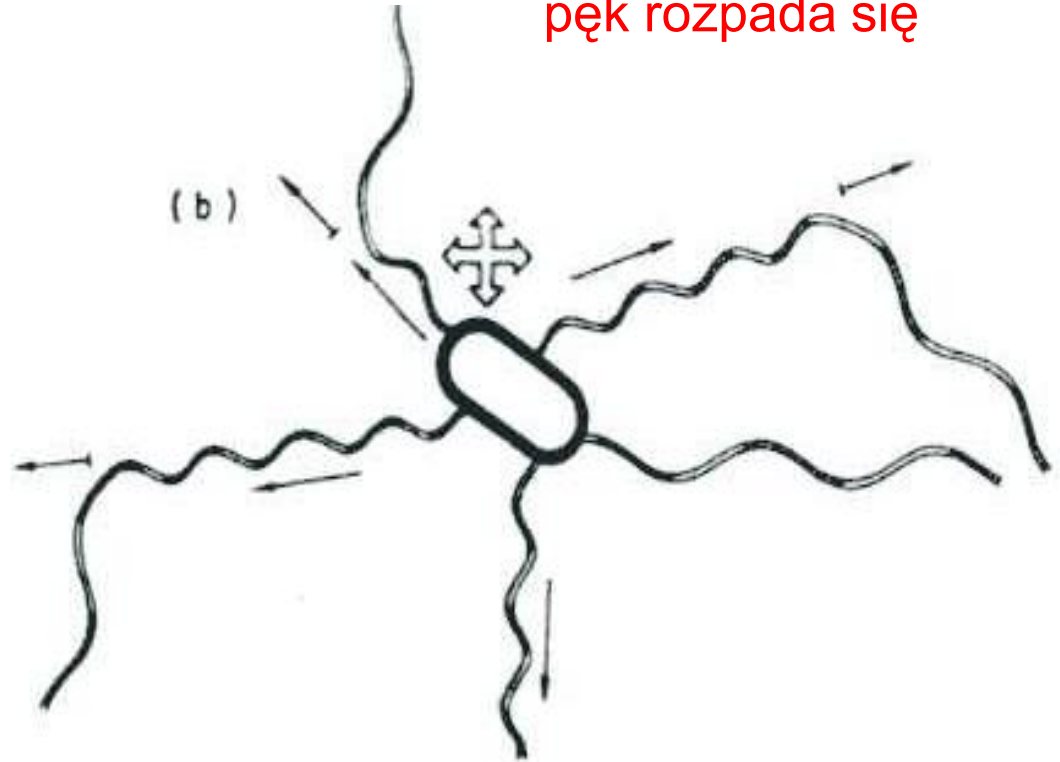
do przodu:

silnik pracuje 'w lewo'
flagelle zwijają się w pęk

zmiana kierunku:

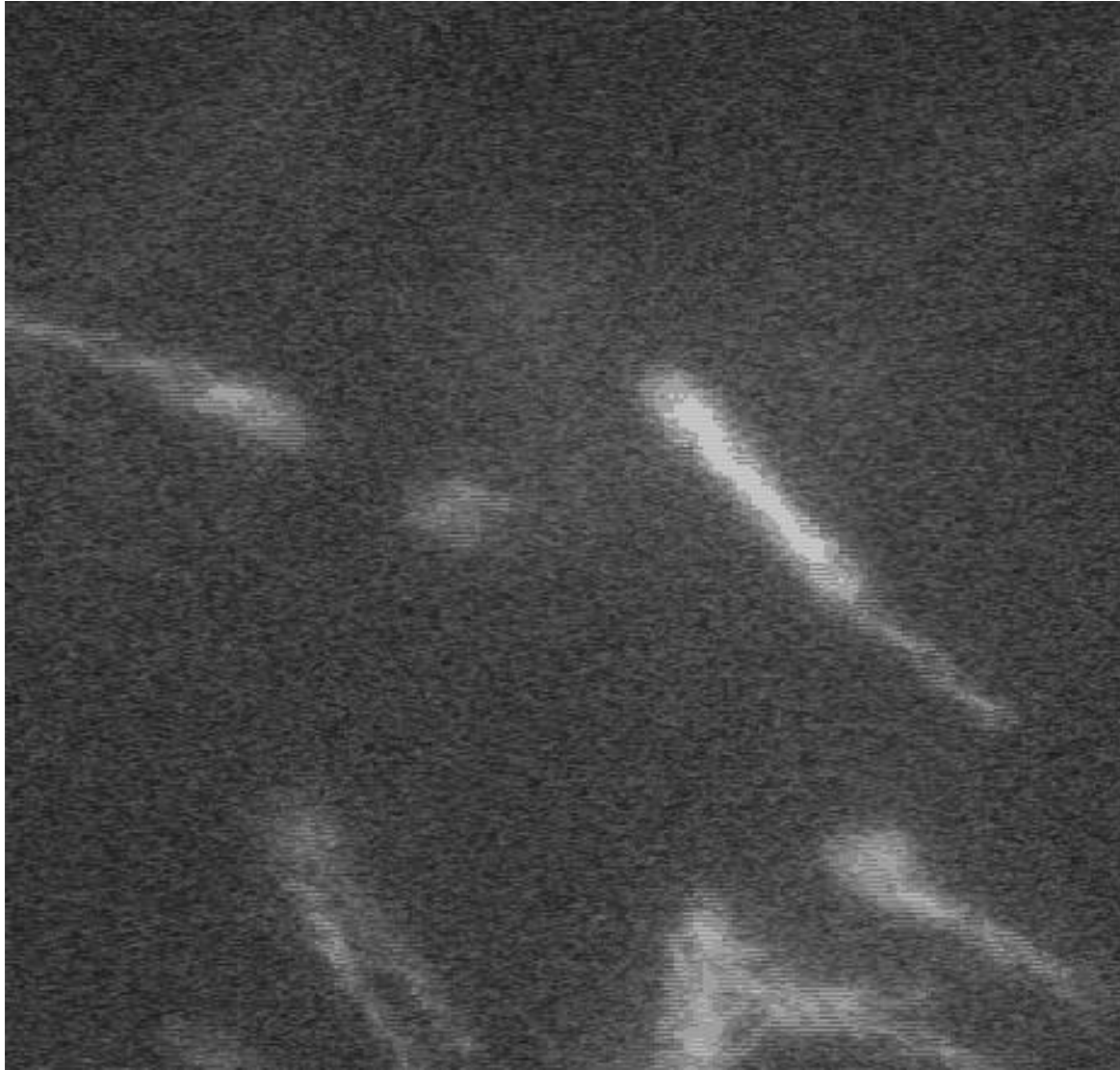
silnik pracuje 'w prawo'
pęk rozpada się

MacNab & Orston *J Mol Biol* (1977) 112: 1-30

praca silnika sterowana jest przez mechanizm sensoryczny czuły na poziom stężenia odżywek

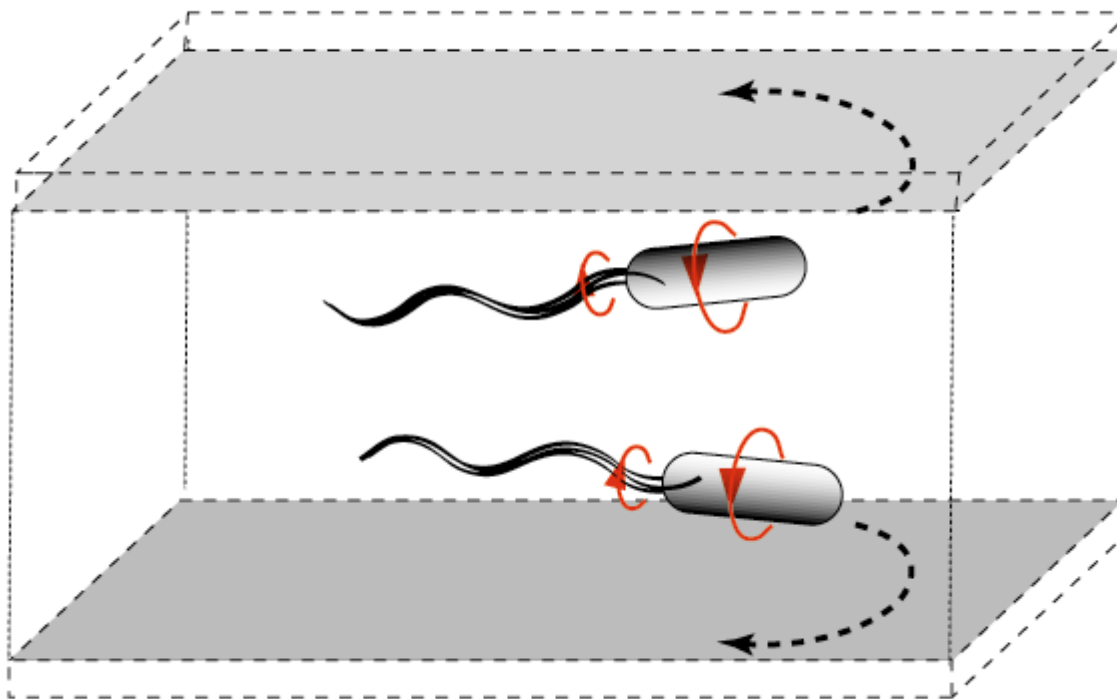
pływanie w objętości:

H. Berg, Rowland Inst.

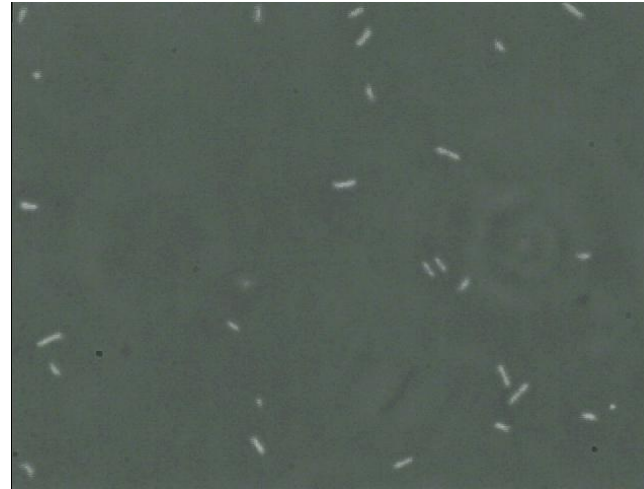
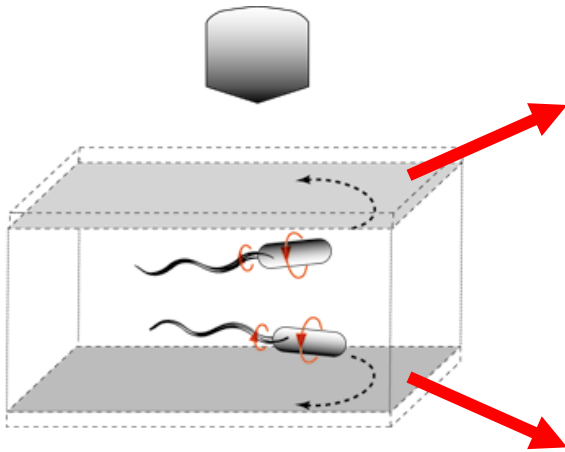
pływanie przy powierzchni:

ruch obrotowy ciała i witek powoduje, że komórki pływają po trajektoriach okrężnych

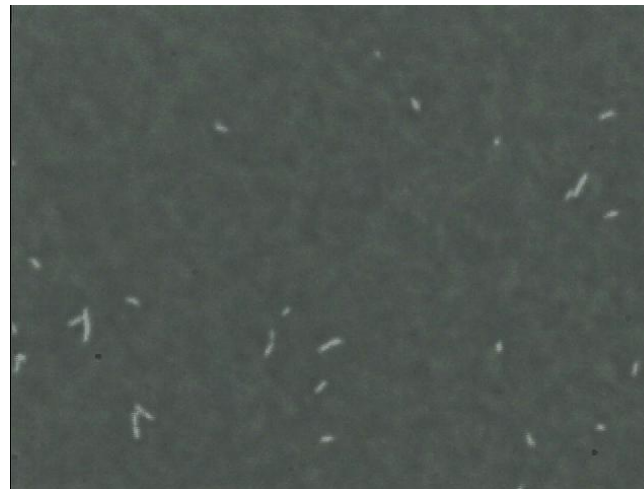
pływanie przy powierzchni:

obserwacja z góry

obserwowane
trajektorie:

w lewo
**przeciwnie do ruchu
wskazówek zegara**
na górnej powierzchni

w prawo
**zgodne z ruchem
wskazówek zegara**
na dolnej powierzchni

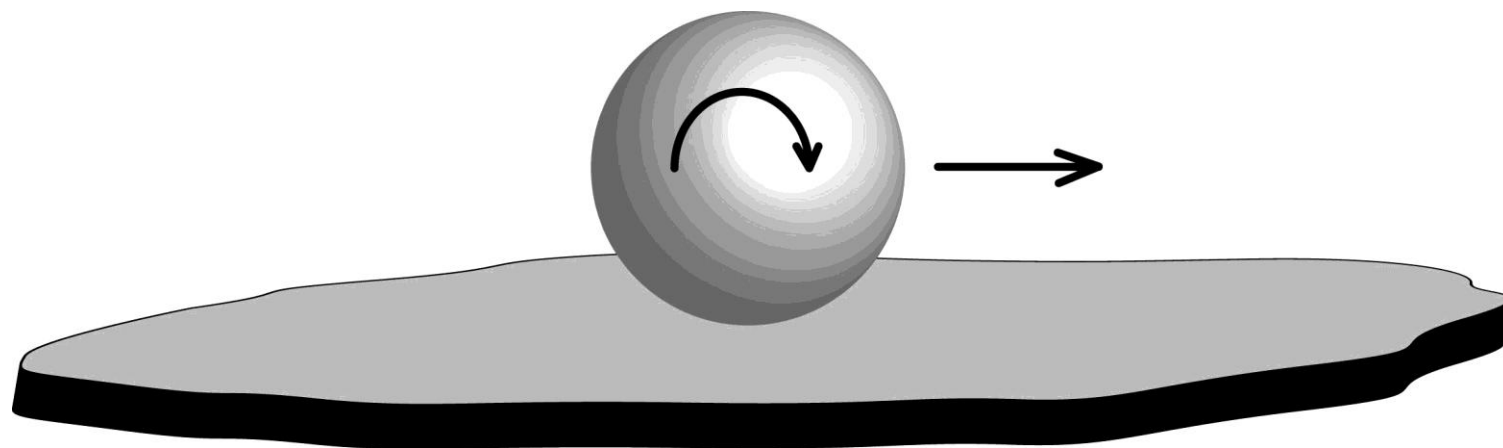
szczep zmutowany
(HCB-437),
prędkość 30-40 $\mu\text{m/s}$

(czas rzeczywisty)

15 μm

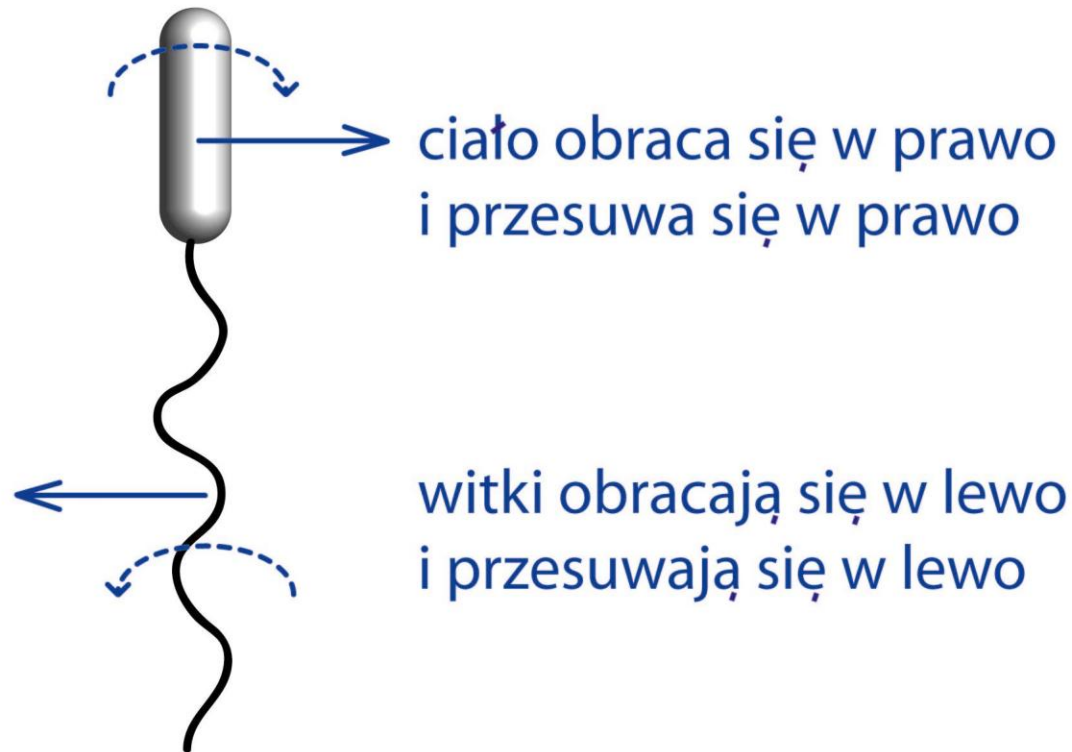

**kula w pobliżu powierzchni –
– sprzężenie rotacji z translacją**

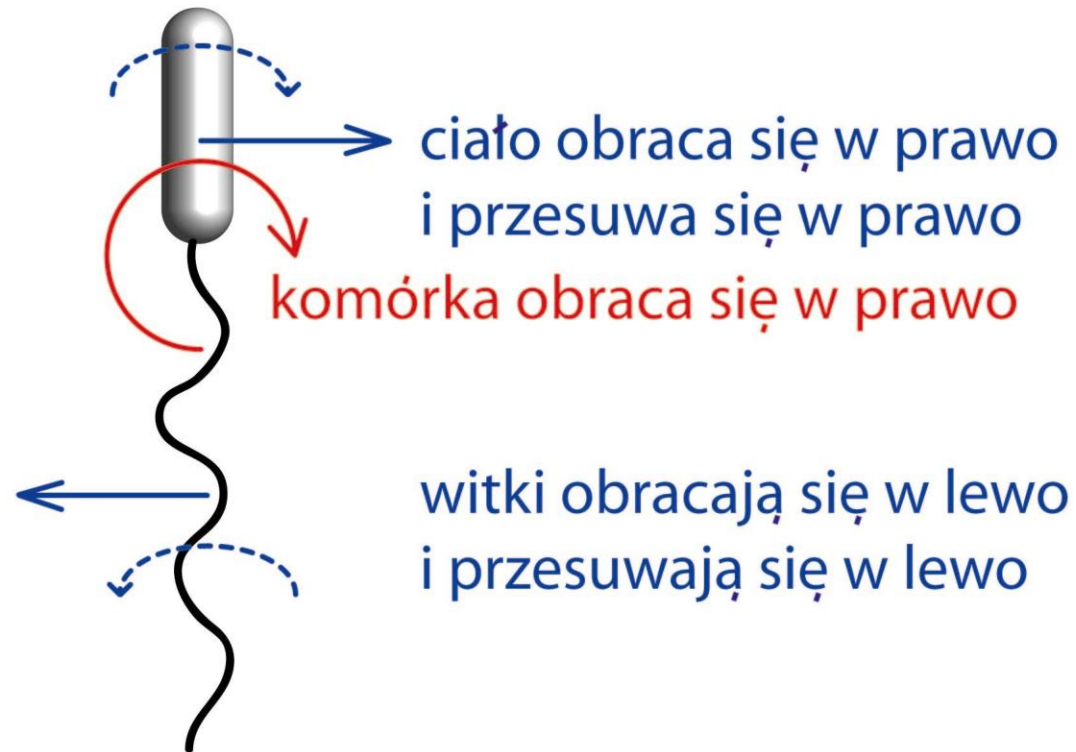

dlaczego bakterie pływają w kółko?

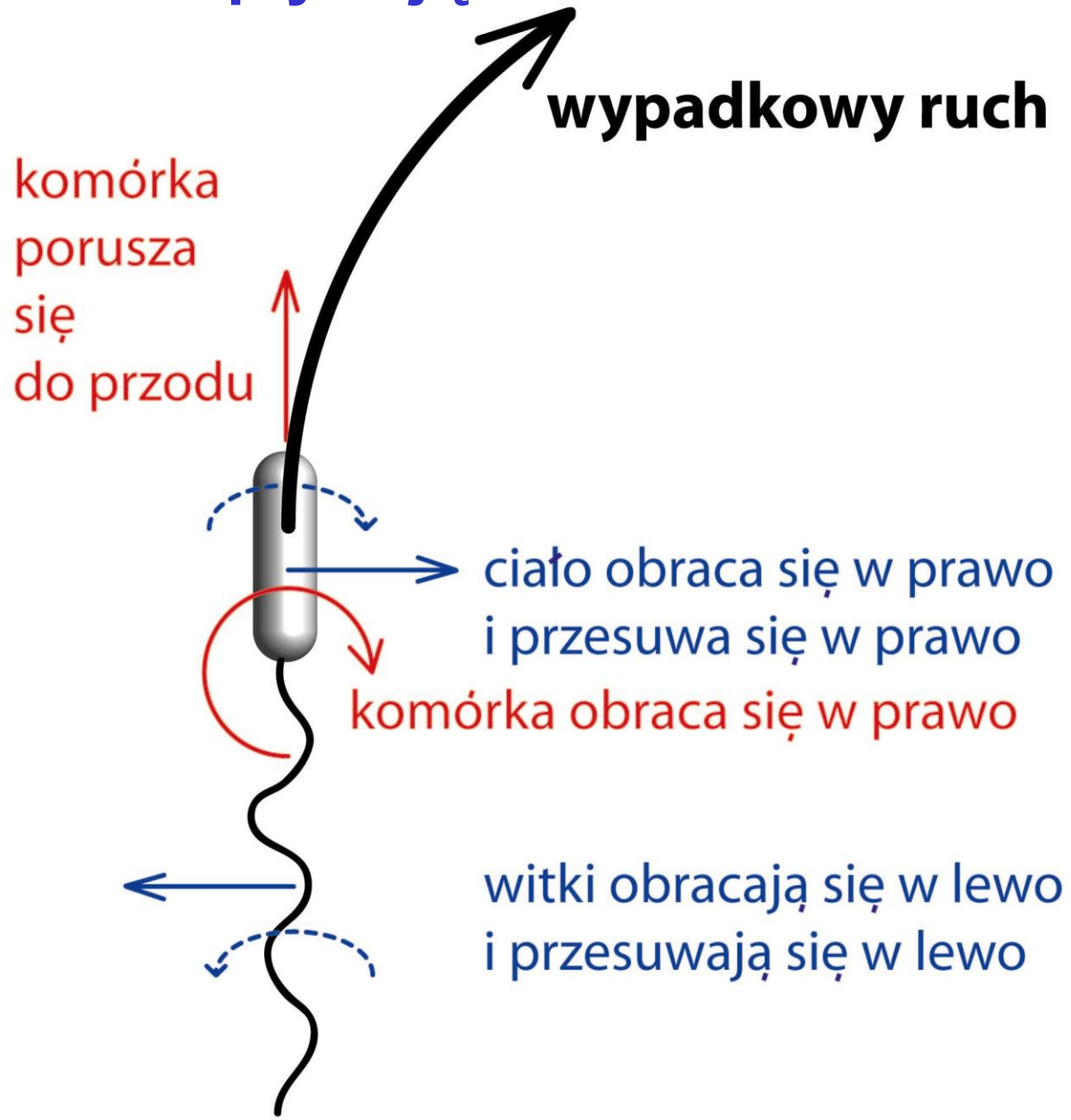
(patrzemy z *góry* na bakterię pływającą tuż *nad* powierzchnią)

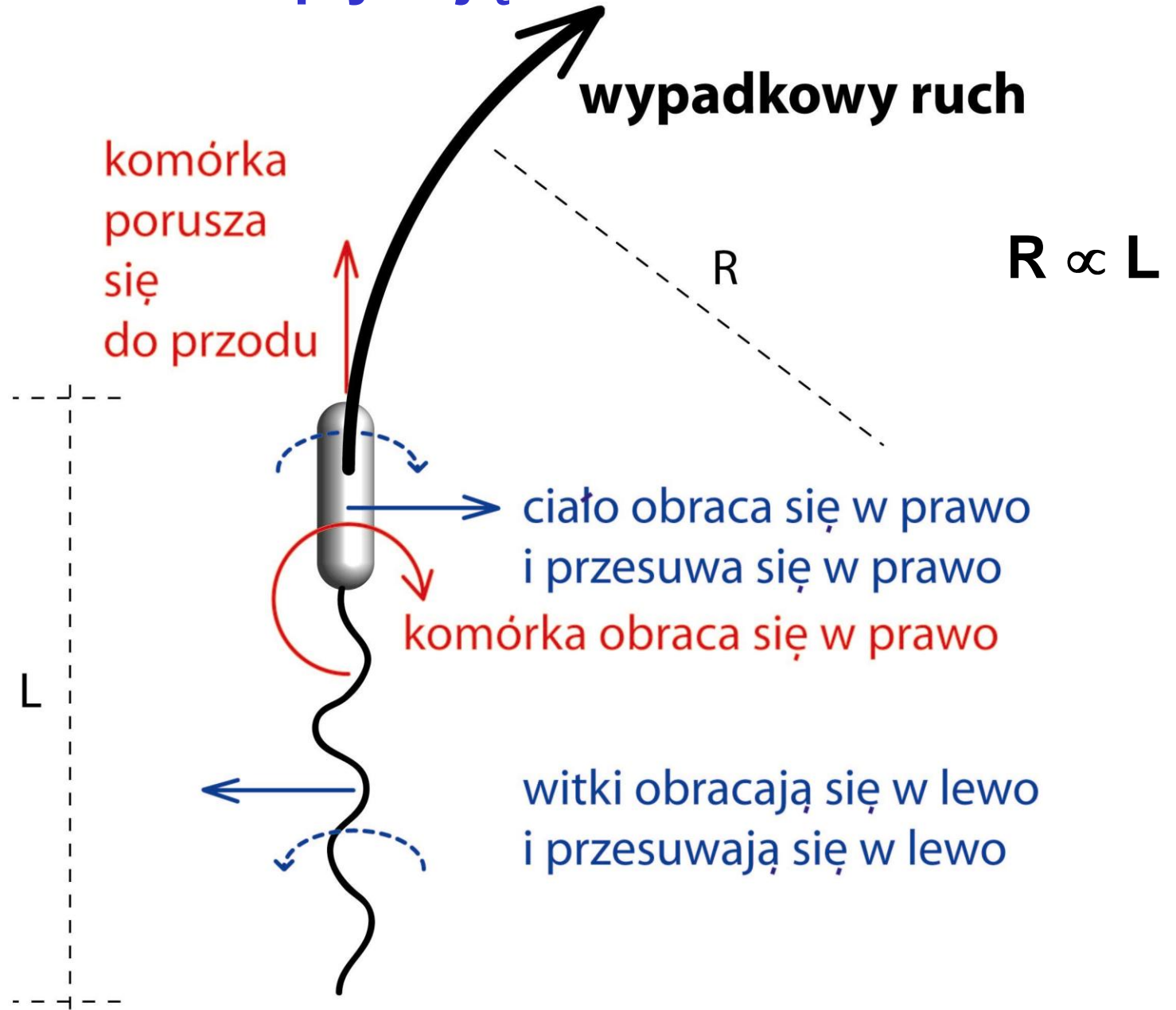
dlaczego bakterie pływają w kółko?

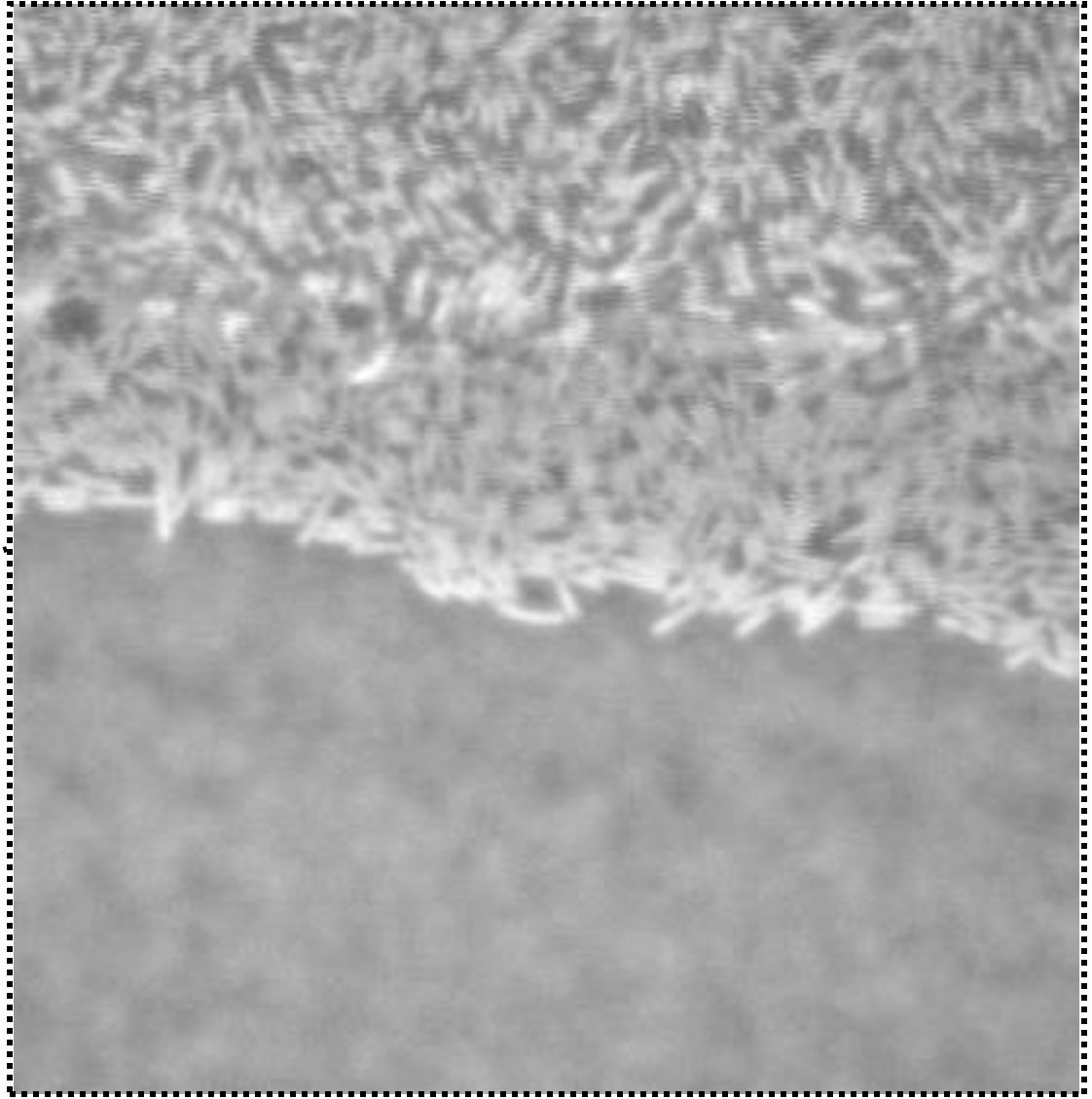
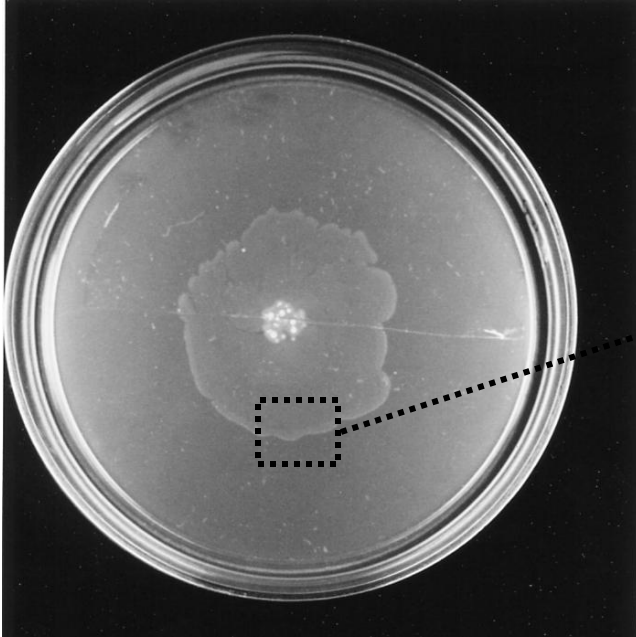
dlaczego bakterie pływają w kółko?

dlaczego bakterie pływają w kółko?

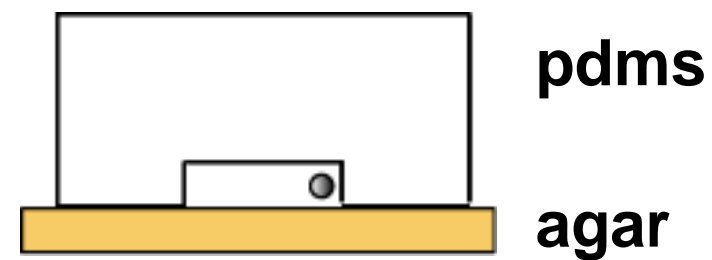
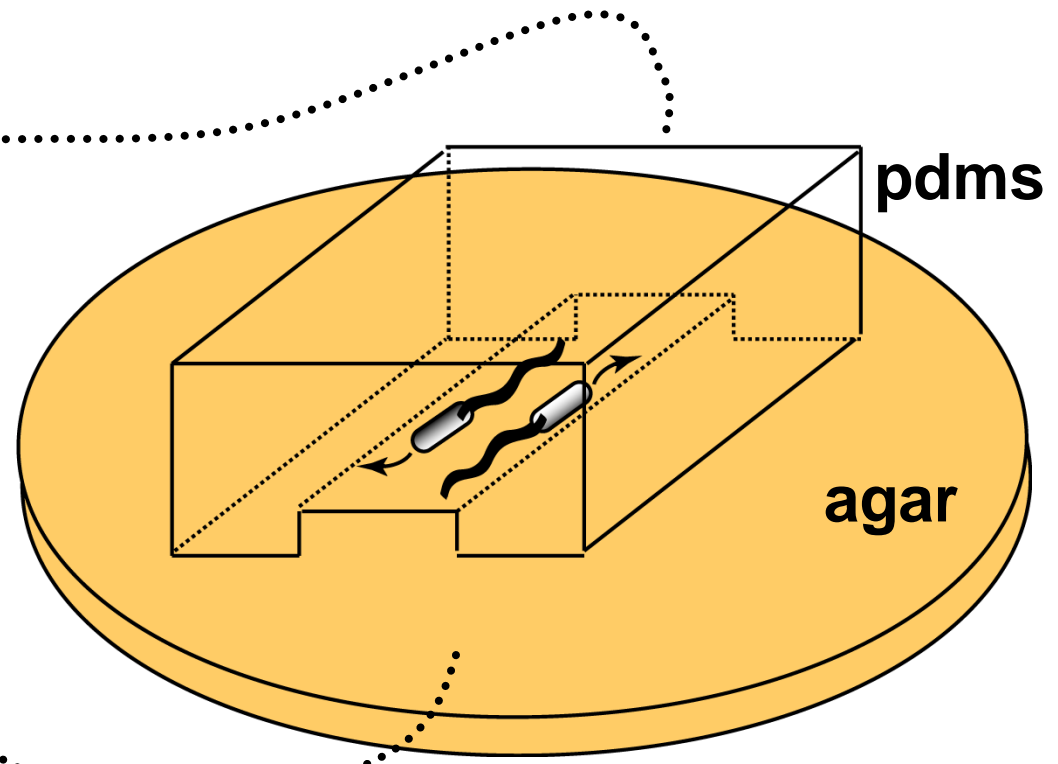
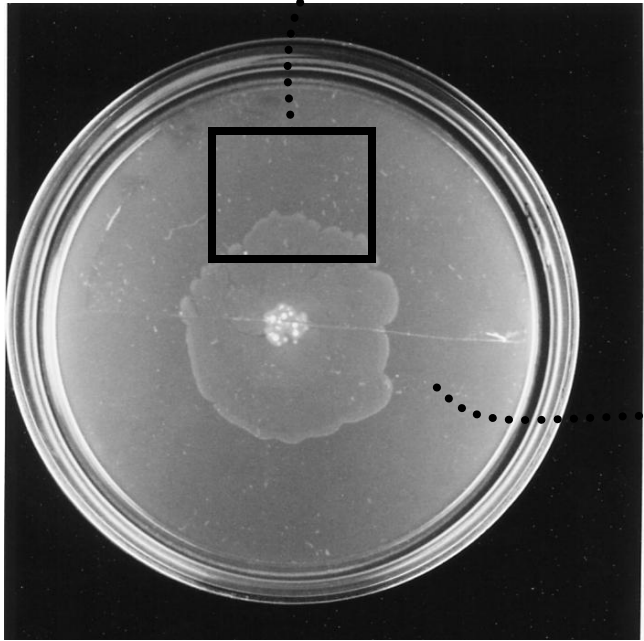

eksperyment:

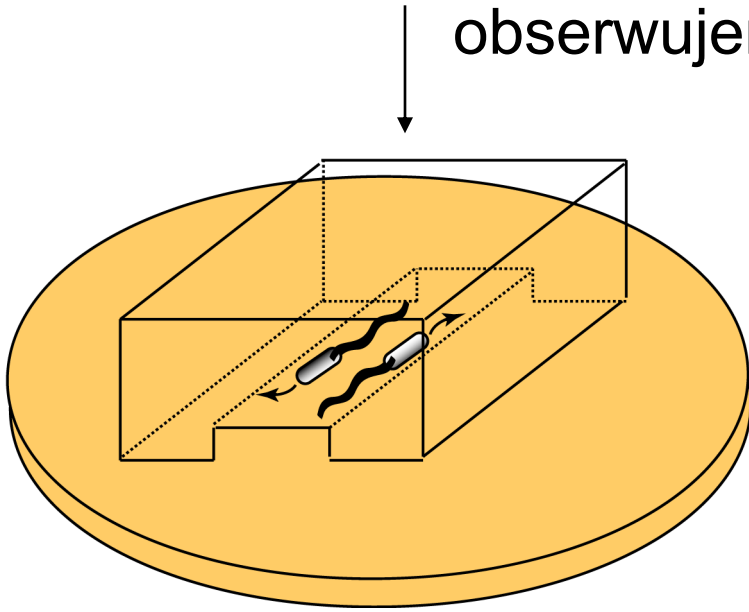
eksperyment:

- elastomer z wyżłobionymi kanałami tworzy ściany i sufit kanału, a żel agarowy jego podłogę
- bakterie wpływają do kanalików

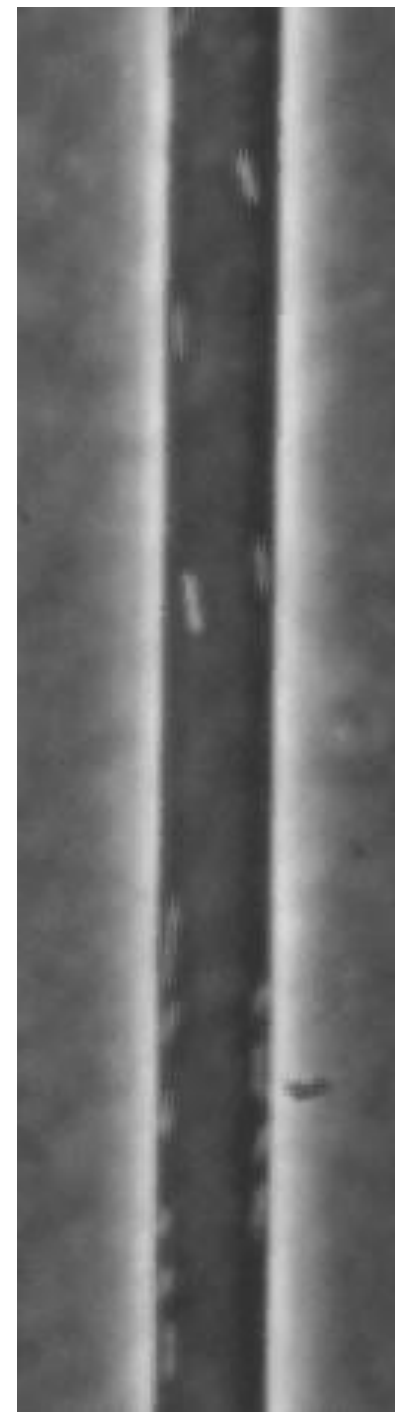
eksperyment:

obserwujemy z góry:

→ bakterie pływają bliżej podłogi
(potwierdzone bezpośrednio
mikroskopią fluorescencyjną)

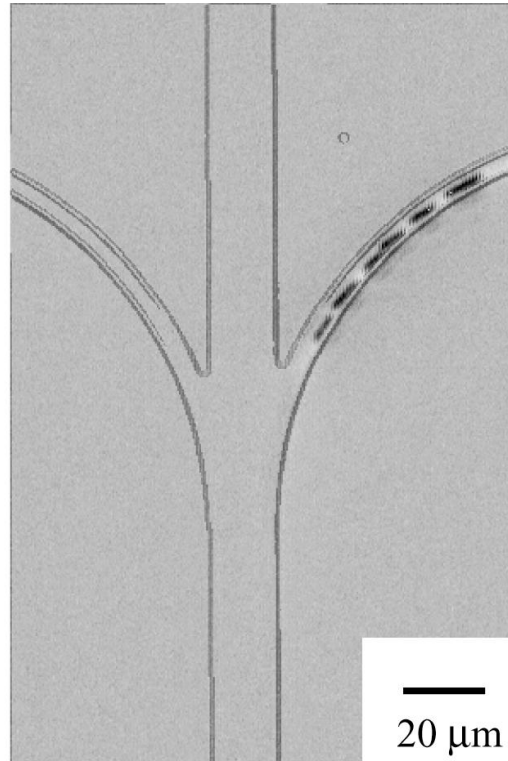
→ dlaczego?

10 μm

eksperymenty ilościowe

bakterie płynące
„pod sufitem”
płyną w lewo

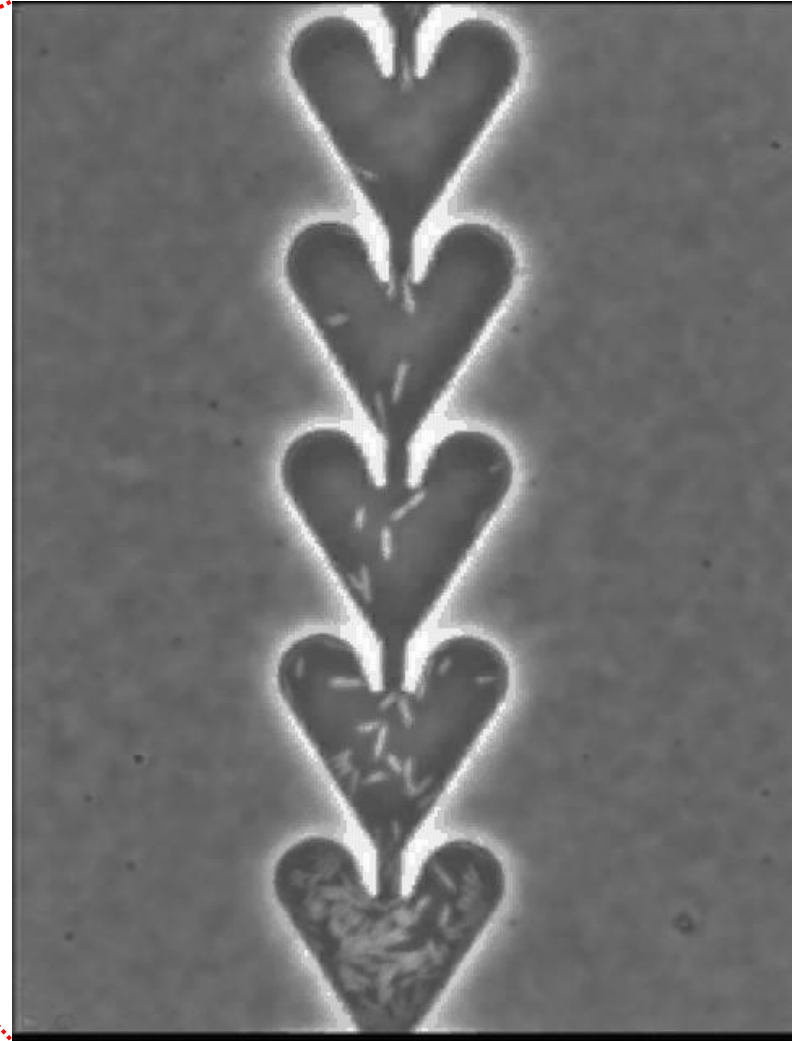
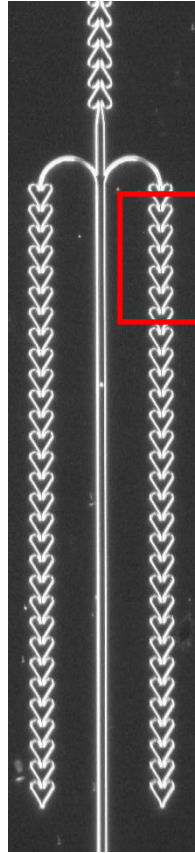

bakterie płynące
„po podłodze”
płyną w prawo

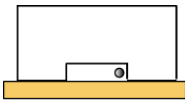
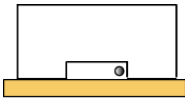
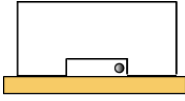
co zmieniamy:

- szczep *E. coli*,
- materiały, orientację kanału
- siłę jonową roztworu,
- surfaktanty
- wysokość kanalików

liczenie bakterii – rozwidlenie i pułapki

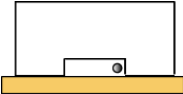
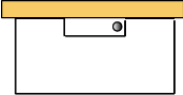

szczep

Szczep	Materialy (1.4 μm wysokości)	% w prawo
AW405 (wild type)	 PDMS Agar	75 ± 7
RP437 (wild type)	 PDMS Agar	77 ± 2
HCB437 (smooth-swimming)	 PDMS Agar	88 ± 7

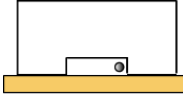
skłonność do pływania prawą stroną nie zależy od szczepu bakterii

orientacja kanalików

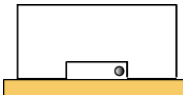
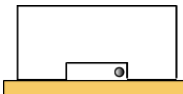
Strain	Materiały (1.4 μm wysokości)	% w prawo
HCB437 (smooth-swimming)	 PDMS Agar	88 $\pm$ 7
HCB437	 Agar PDMS	16 $\pm$ 13

nie jest wynikiem grawitacji

siła jonowa i surfaktanty

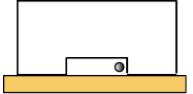
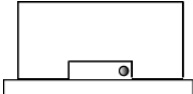
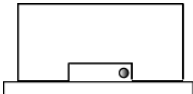
Szczep	Materialy (1.4 μm wysokości)	% w prawo
HCB437 (smooth-swimming)	 PDMS Agar	88 ± 7

**nie jest też wynikiem ani sił elektrostatycznych,
ani powierzchniowych**

HCB437	 PDMS Agar vary ionic strength	> 83
HCB437	 PDMS Agar vary surfactants	> 83

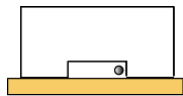
materiał

Szczep	Materialy (1.4 μm wysokości)	% w prawo
HCB437 (smooth-swimming)	 PDMS Agar	88 ± 7
HCB437	 PDMS PDMS	55 ± 12
HCB437	 PDMS Szkło	53 ± 2

porowatość powierzchni

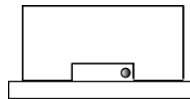
hydrodynamika pływania przy powierzchni żelu

- prędkość pływania w mikrokanalach:

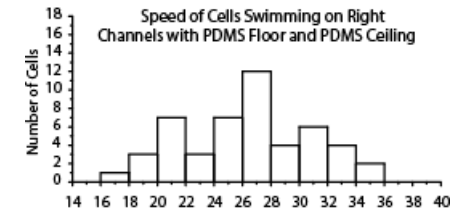
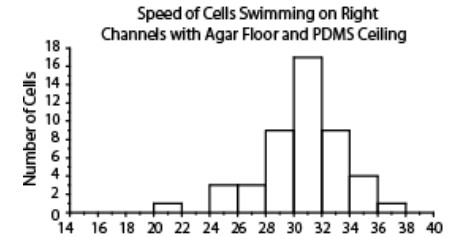
Agar/PDMS

$31 \pm 3 \mu\text{m/s}$

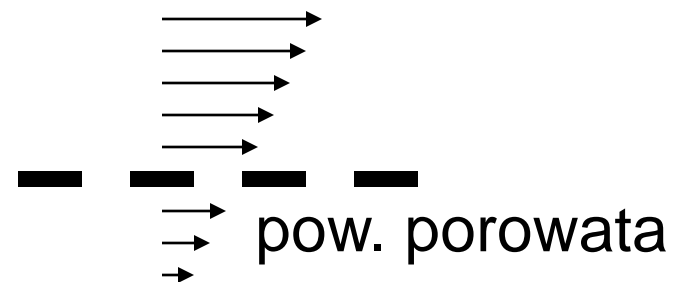
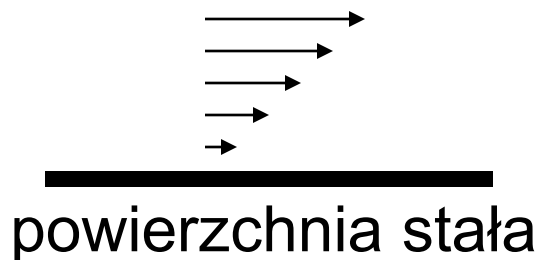

PDMS/PDMS

$26 \pm 5 \mu\text{m/s}$

- komórki doświadczają mniejszych oporów hydrodynamicznych, gdy płyną przy powierzchni porowatej

wyniki

- bakterie pływają bliżej powierzchni agaru, nawet gdy mikrokanal jest odwrócony
- bakterie nie pływają prawą stroną gdy ‘podłoga’ i ‘sufit’ mikrokanalu wykonane są z tego samego materiału
- ani zmiana siły jonowej, ani zawartości surfaktantów nie zmieniają tendencji do pływania prawą stroną
- pływanie przy porowatej powierzchni wiąże się z mniejszymi oporami, niż pływanie przy powierzchni nieprzepuszczalnej
- *‘pływanie prawą stroną’* jest efektem **oddziaływań hydrodynamicznych**

znaczenie / zastosowania

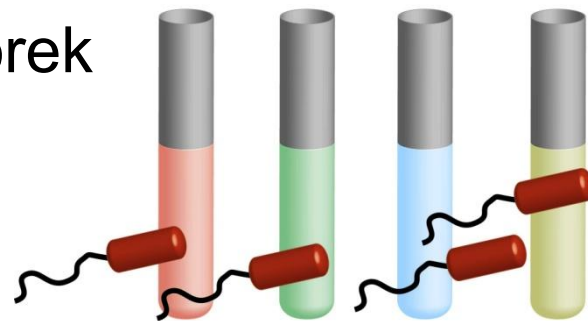
- wiele bakterii, w ich naturalnych środowiskach rośnie, dzieli się i migruje na powierzchniach – zrozumienie pływania przy powierzchniach jest istotne ze względu na rozumienie powstawania bio-powłok i zakażeń

- zautomatyzowane (przenośne) urządzenia do **bio-analiz**

ruch
jednokierunkowy

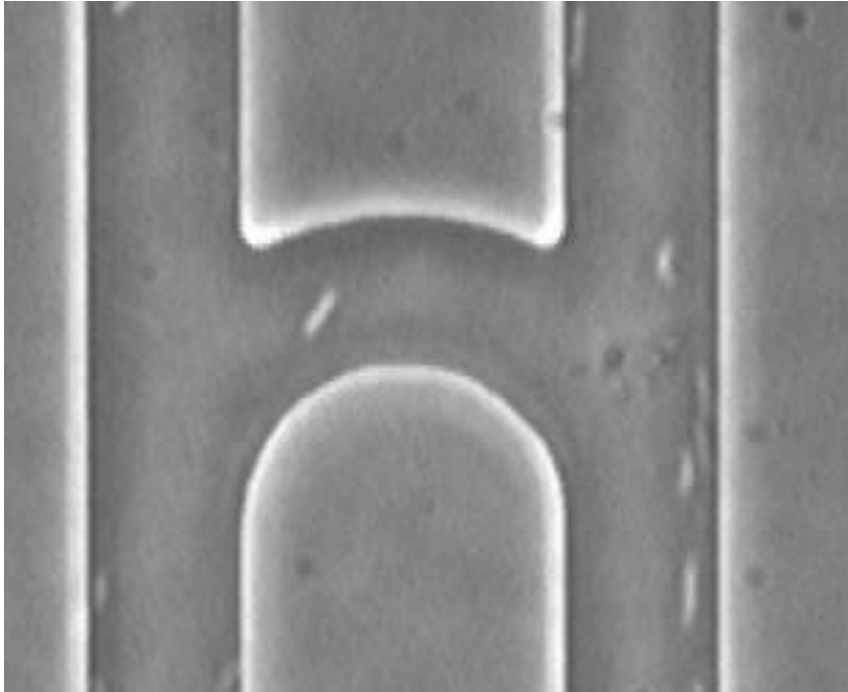
- wprowadzenie komórek
- ekspozycja
- inkubacja
- pomiar / analiza

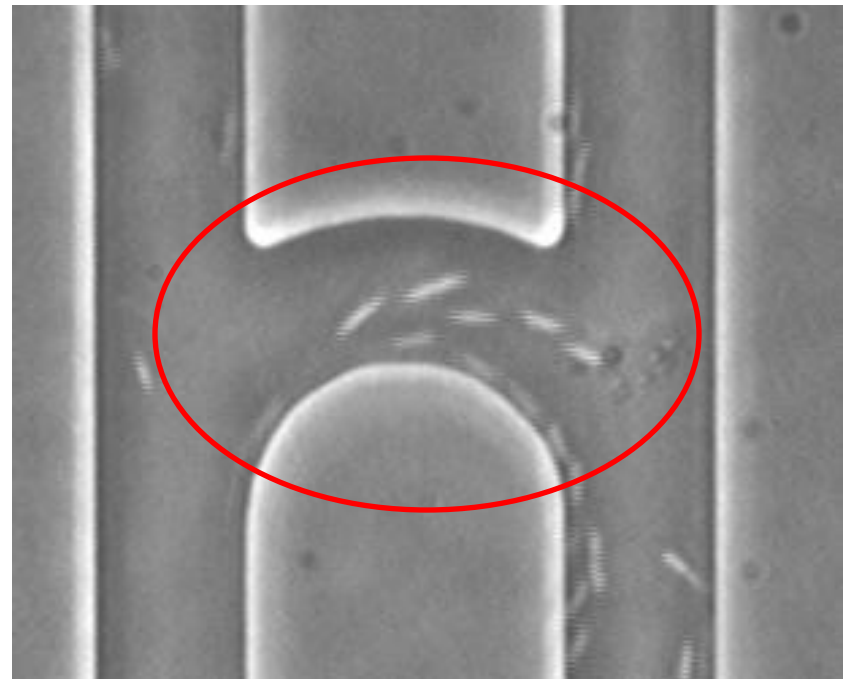
- **sortowanie ze względu na rozmiar komórki**

sortowanie komórek ze względu na ich rozmiar

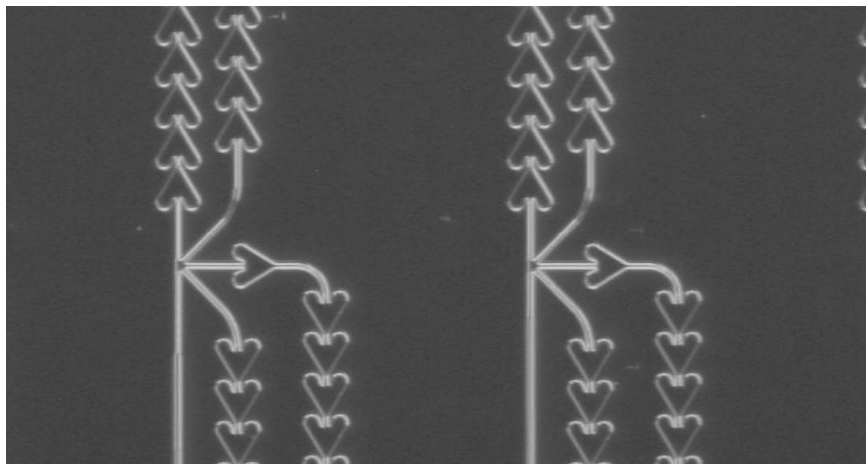
E. coli w mikrokanałach o wysokości 1.4 μm (PDMS/agar)

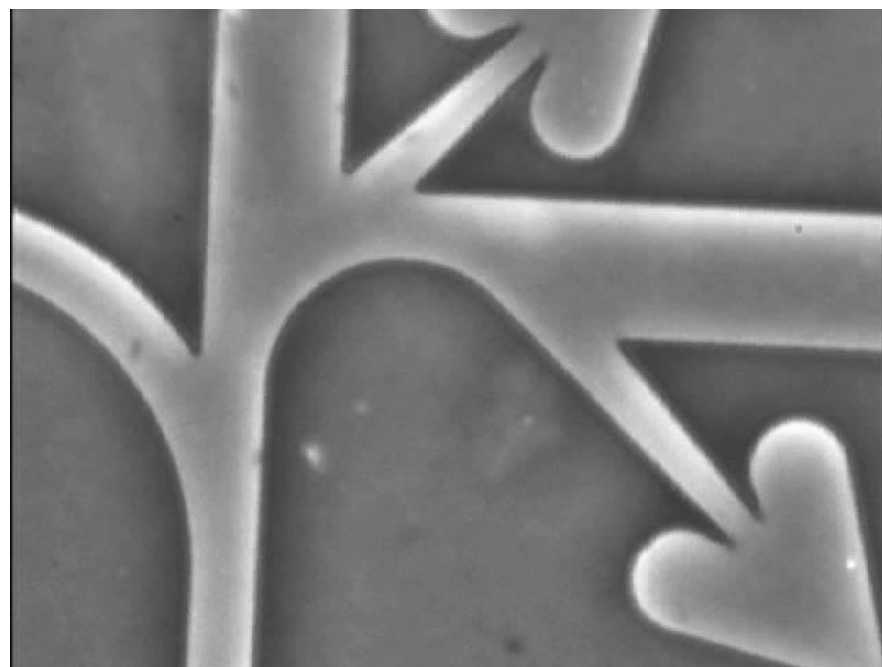
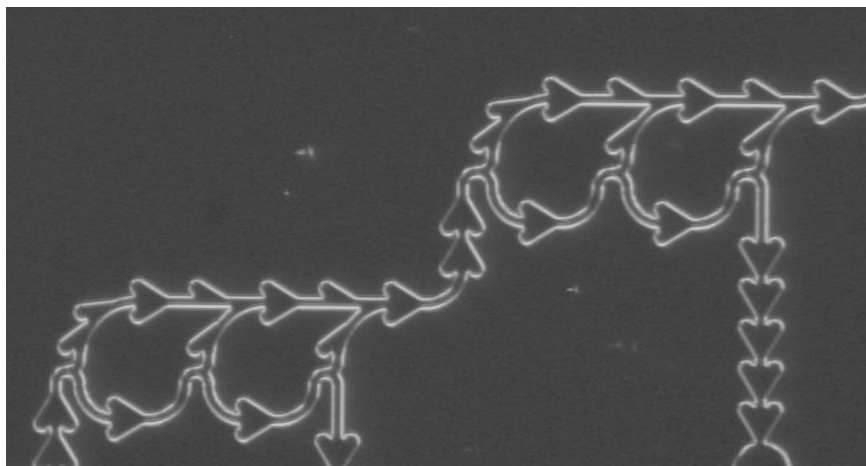
$$R \propto L$$

prototyp

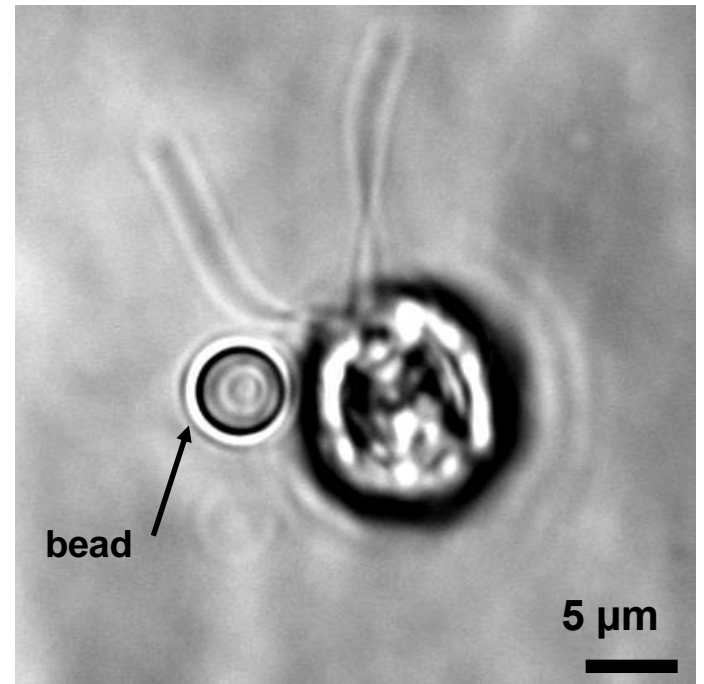
sortowanie i liczenie bakterii

czas rzeczywisty

mikrowoły

Chlamydomonas reinhardtii

manipulacja cząstek koloidalnych

techniki:

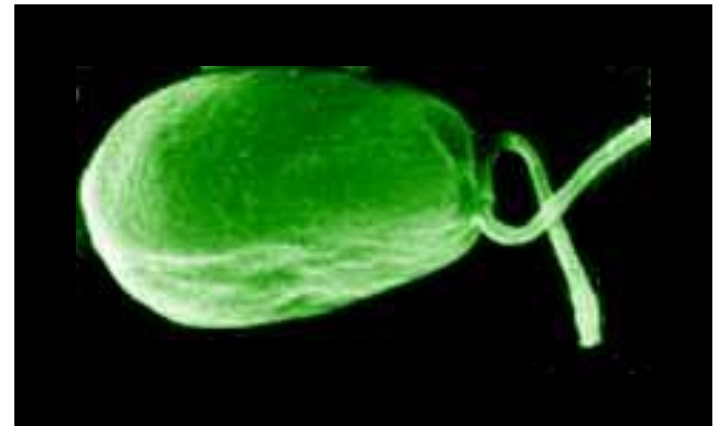
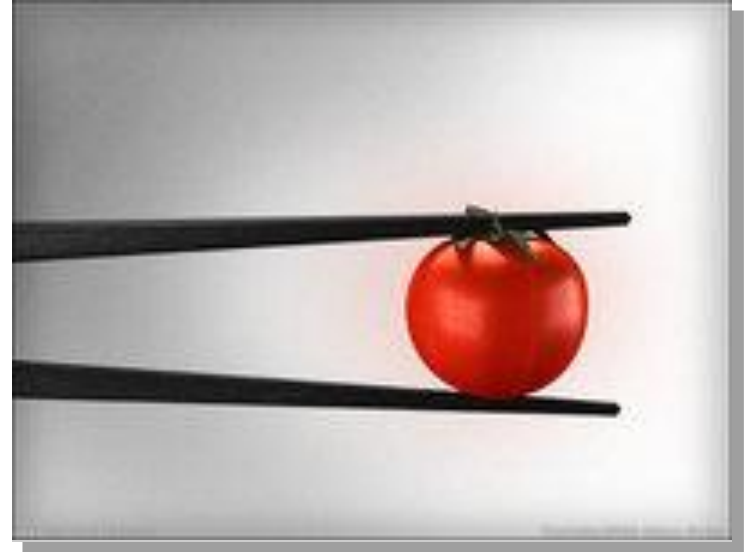
przepływy (hydrodynamika)

szczypscce optyczne

pola magnetyczne

pola elektryczne

wykorzystać silniki biologiczne
→ mikroorganizmy

Rosenbaum, Yale

cel: zaprząć jednokomórkowe glony do przenoszenia ładunków

wykorzystać ruchliwość komórek

wykorzystać *nienaruszone*

'silniki' biologiczne

strategia

przyczepianie ładunku

chemia powierzchni ściany komórkowej

sterowanie

chemotaksja, fototaksja

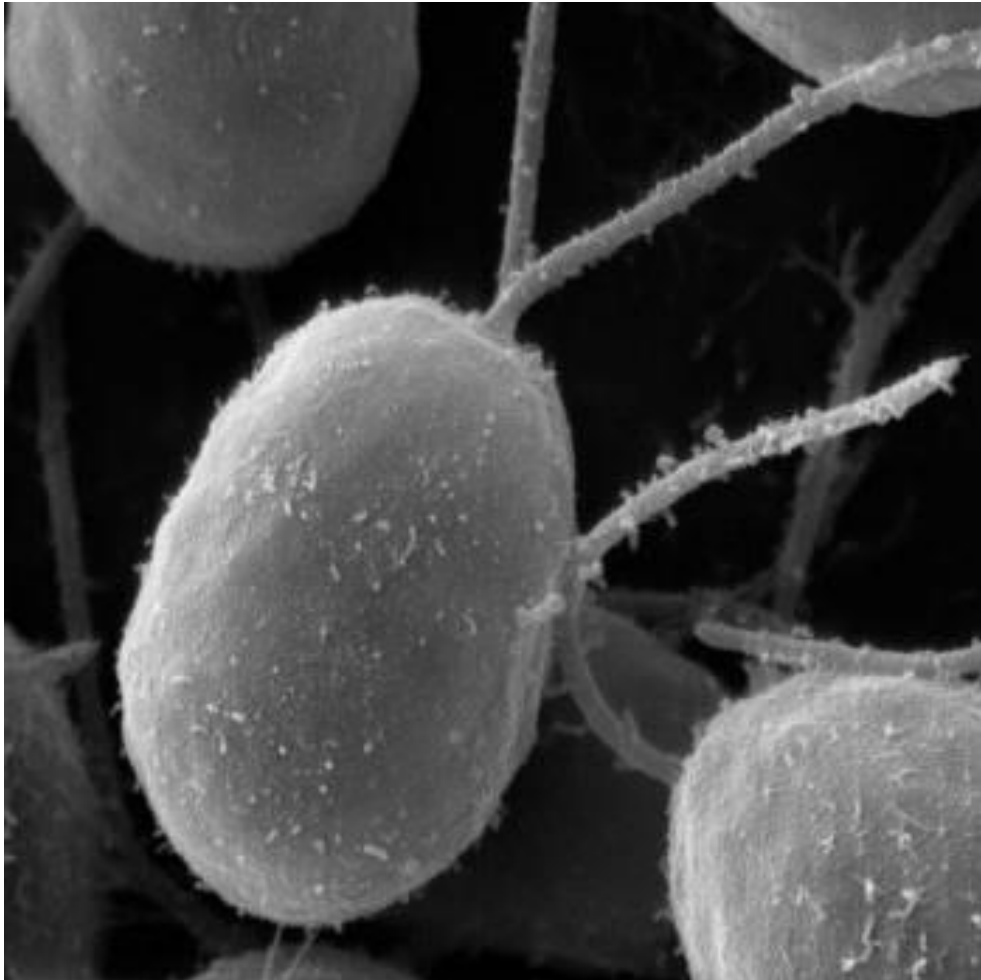
odczepianie ładunku

fotokemia

*jednokomórkowy glon
zawłotnia*

Chlamydomonas reinhardtii

średnica: $10 \mu\text{m}$ (~okragła)

gęstość: 1.06 g cm^{-3}

szybkość: $100\text{--}200 \mu\text{m sec}^{-1}$

bicie witki: $25 - 50 \text{ Hz}$

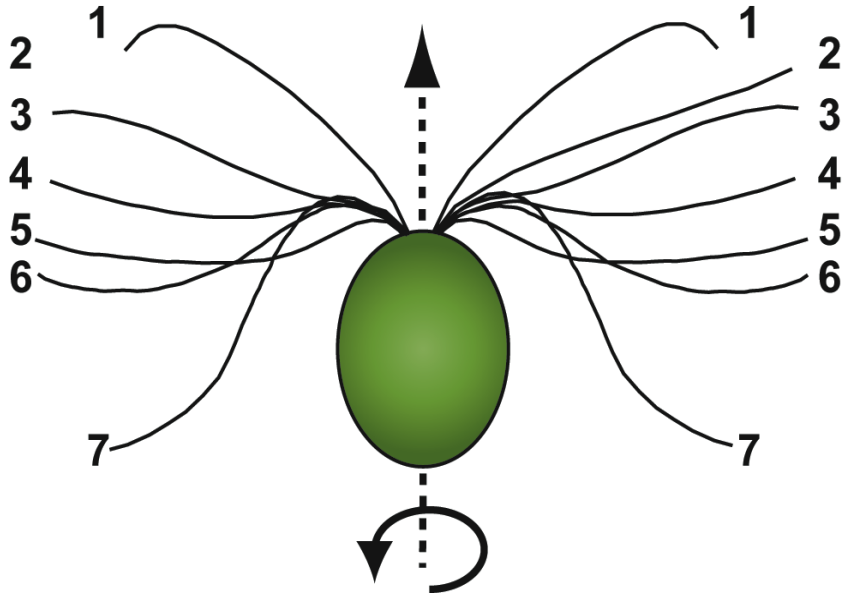
siła: $10^{-6} \text{ g cm sec}^{-2}$

Reynolds #: 10^{-3} (dla ciała)

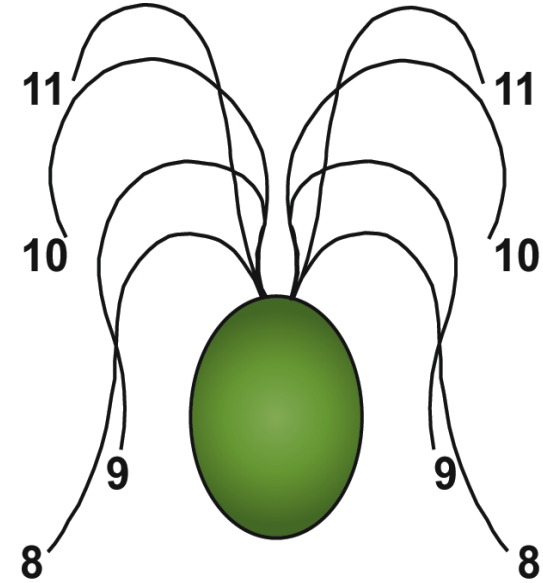
czas życia: ~3 days

mechanizm pływania

Power Stroke

Recovery Stroke

szerokość witki ~ 250 nm

długość witki ~ 15 μm

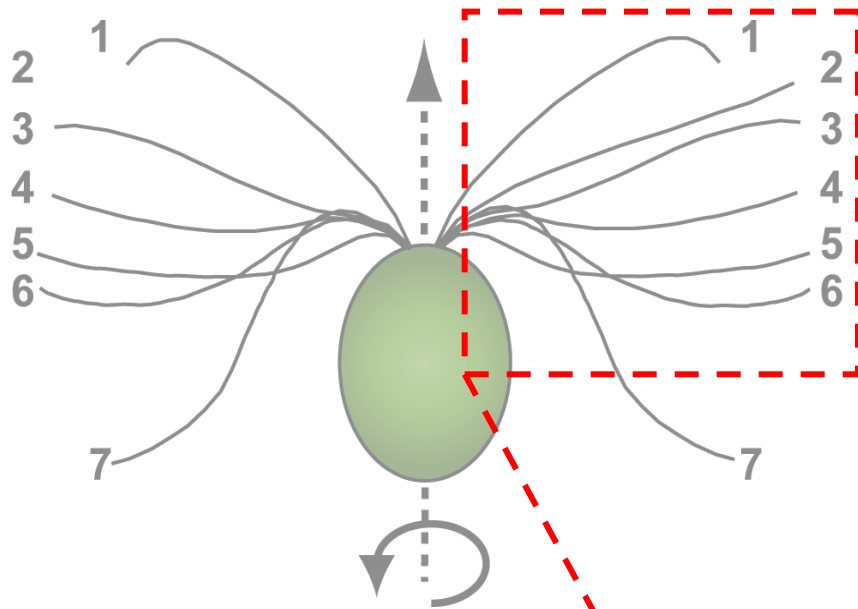
bicie witek ~ 50 Hz

komórka obraca się ~ 2 Hz

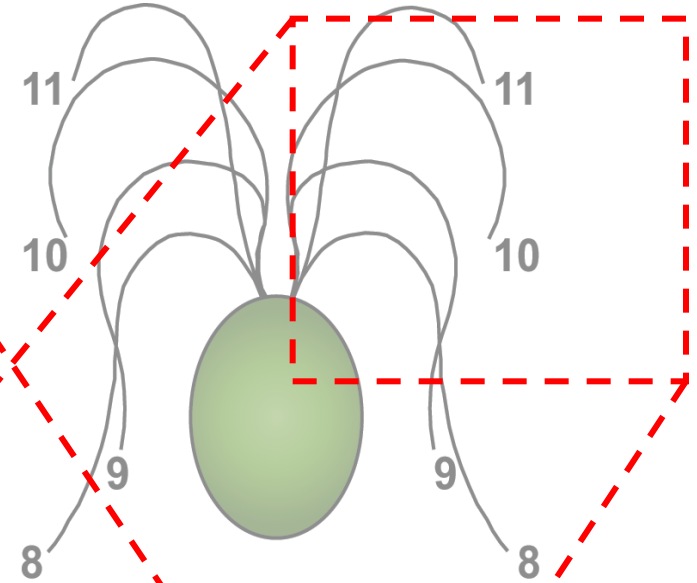
szybkość ciała ~ 100 – 200 $\mu\text{m/s}$

mechanizm pływania

Power Stroke

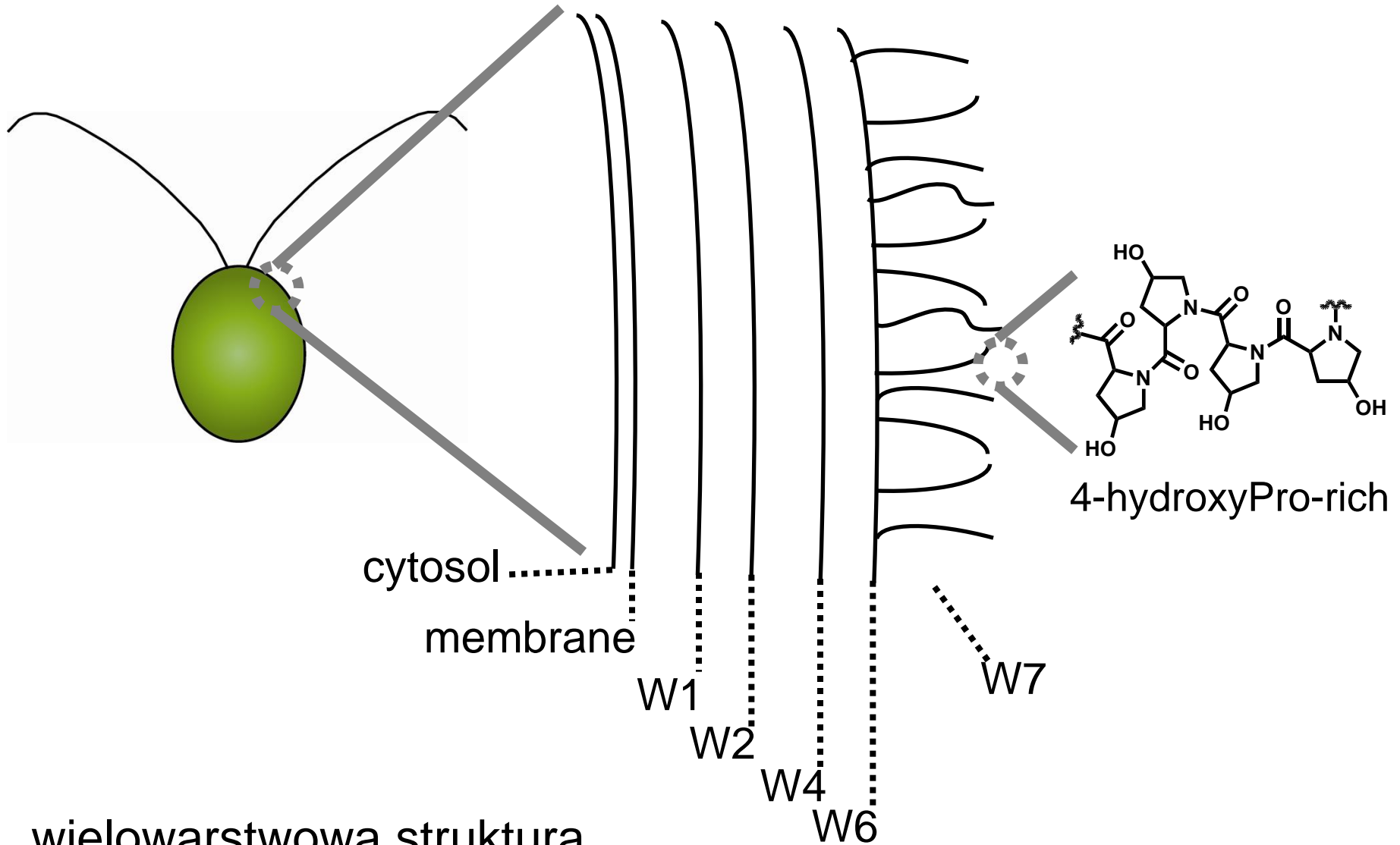
Recovery Stroke

- szerokość witki ~ 250 nm
- długość witki ~ 15 μm
- bicie witek ~ 50 Hz
- komórka obraca się ~ 2 Hz
- szybkość ciała ~ 100 – 200 $\mu\text{m/s}$

struktura ściany komórkowej

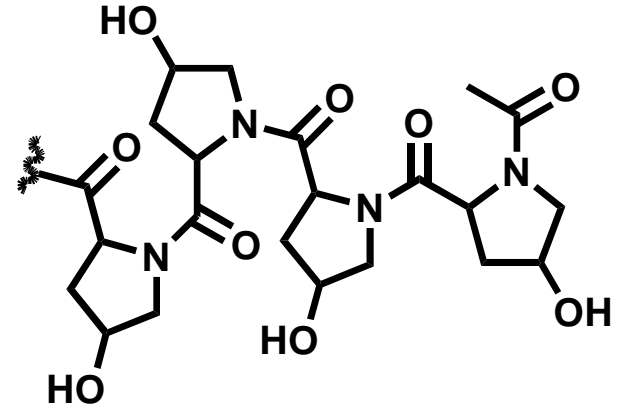
wielowarstwowa struktura

składająca się z glikopeptydów bogatych w 4-hydroksyproliny

przyczepianie ładunku

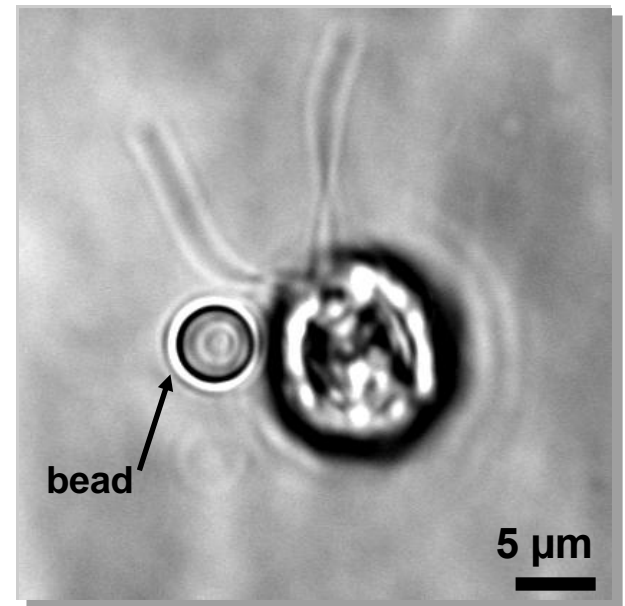
powierzchnia cząstek koloidalnych
pokryta polipeptydami zakończonymi
grupami 4-hydroksprolinowymi

tak przygotowane cząstki przyczepiają
się do komórek

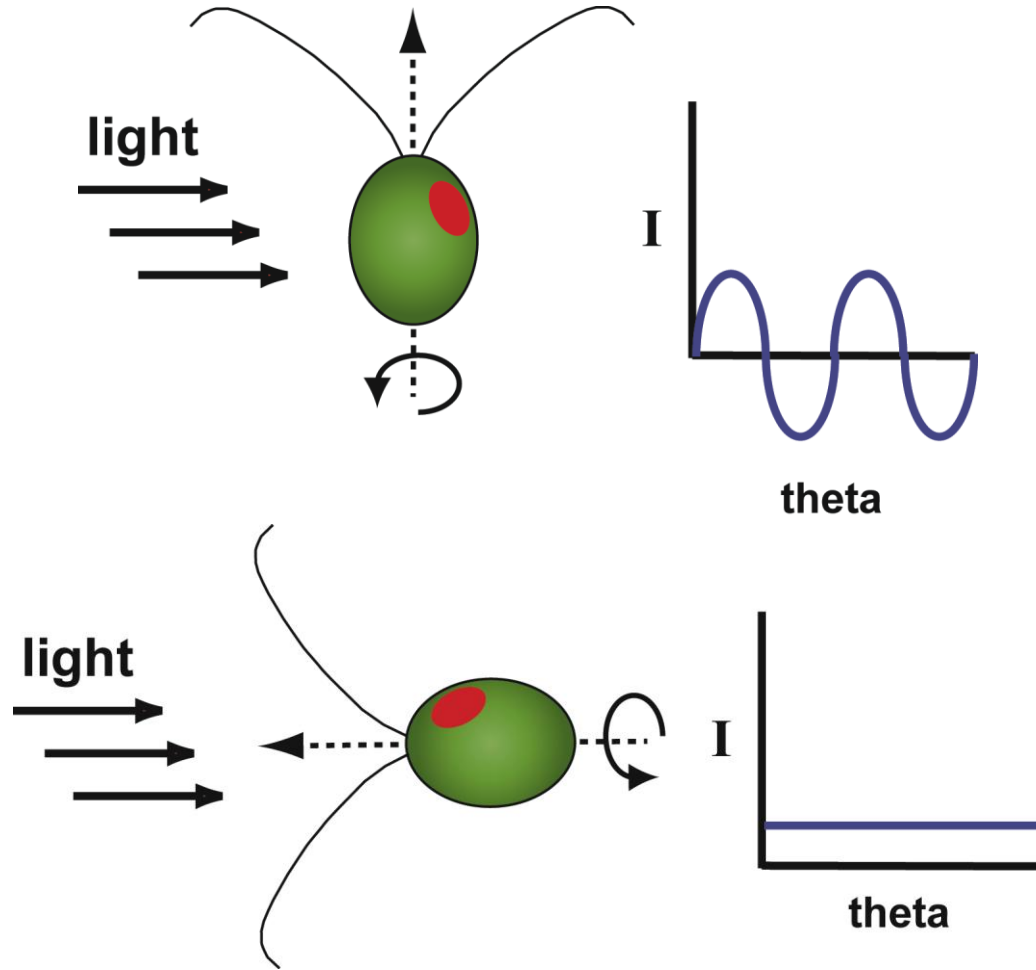
film

komórki z przyczepionymi cząstkami
pozostają ruchliwe ($100\text{-}200\ \mu\text{m sec}^{-1}$)

(elementy) mechanizmu fototaksji

Szczegóły nie są znane. Prawdopodobnie komórki muszą pamiętać natężenie światła.

sterowanie komórkami: fototaksja

intensywność światła	kierunek ruchu	fototaksja	długość światła
----------------------	----------------	------------	-----------------

b. wysoka	brak		
-----------	------	--	--

wysoka	*od* światła	ujemna	
--------	--------------	--------	--

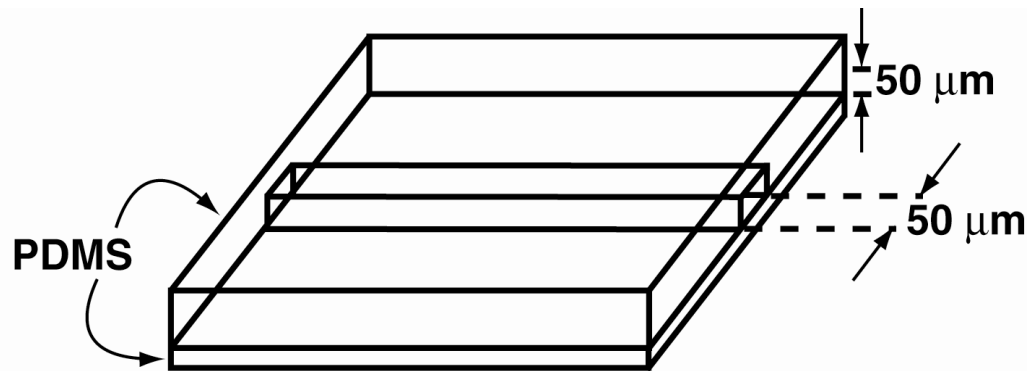
$\lambda_{\max}$ 500 nm

średnia	*do* światła	dodatnia	
---------	--------------	----------	--

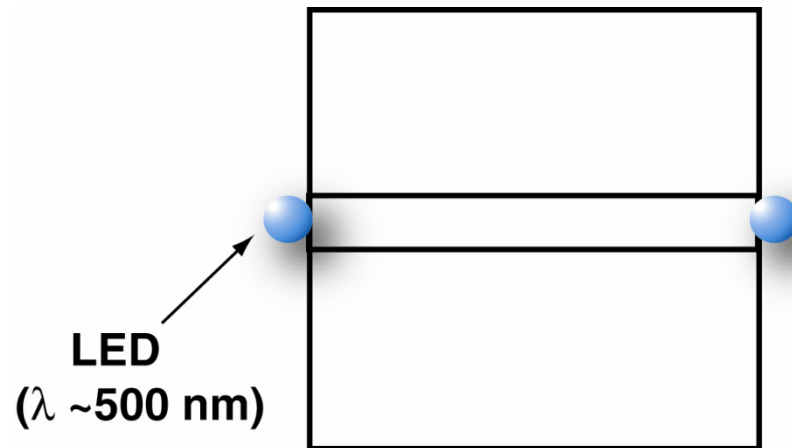
zero	losowy		
------	--------	--	--

fototaksja – sterowanie w mikrokanalach

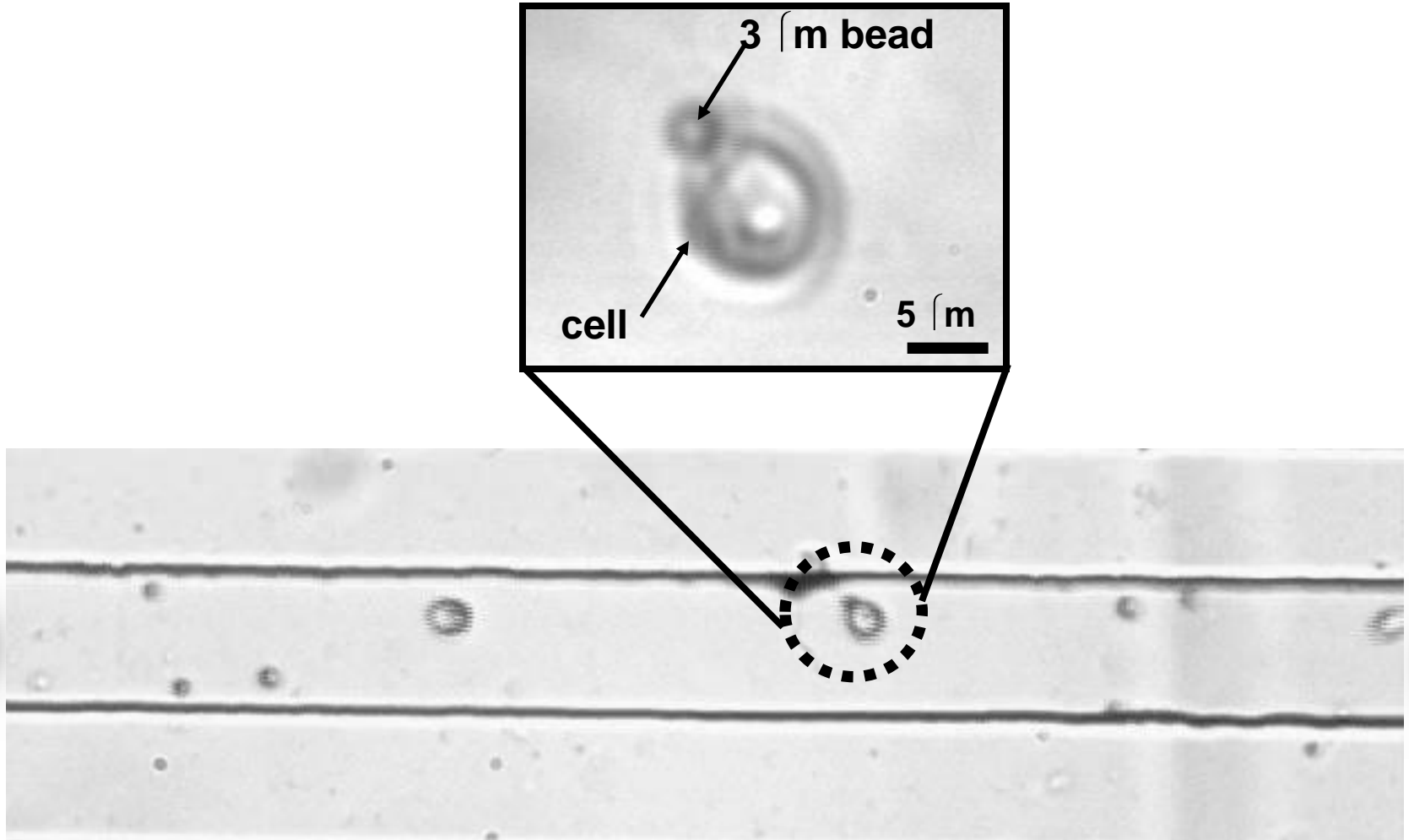
widok perspektywiczny

widok z góry

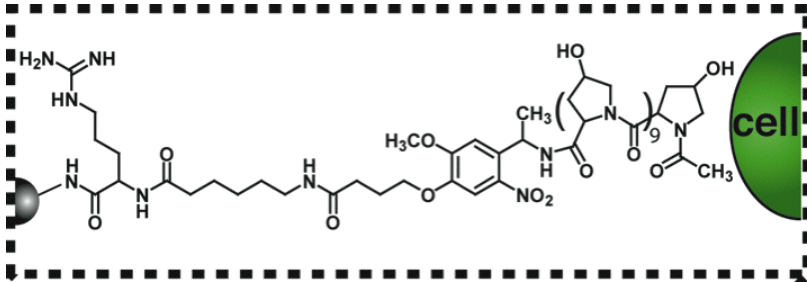

fototaksja – sterowanie

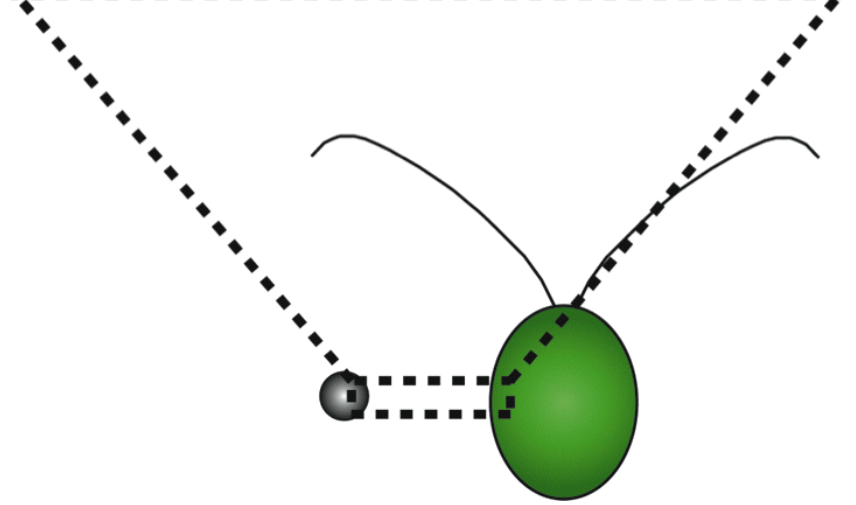
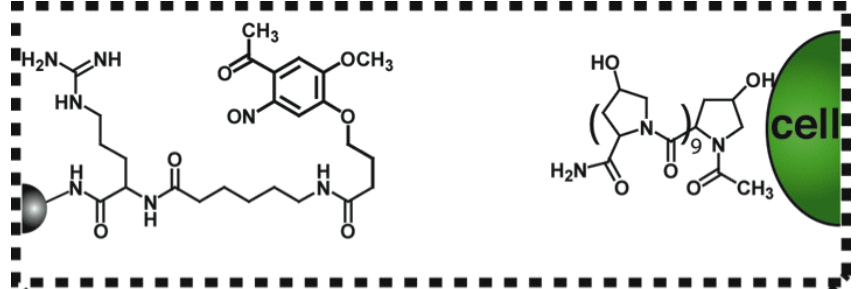
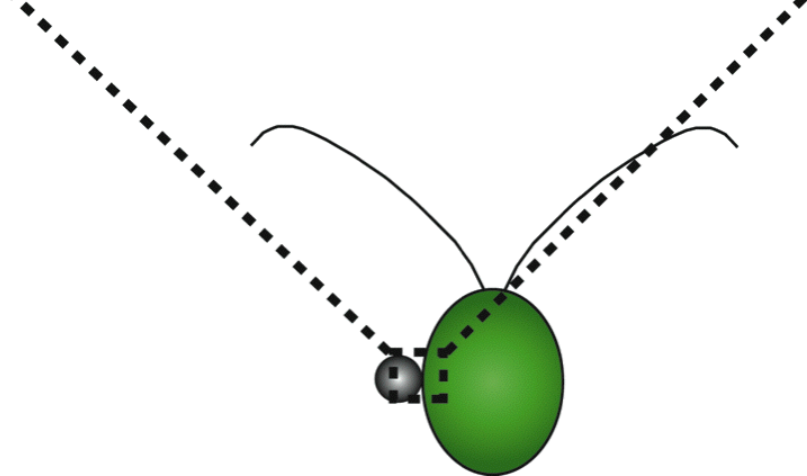

obciążone komórki przebywają conajmniej ~20-30 cm

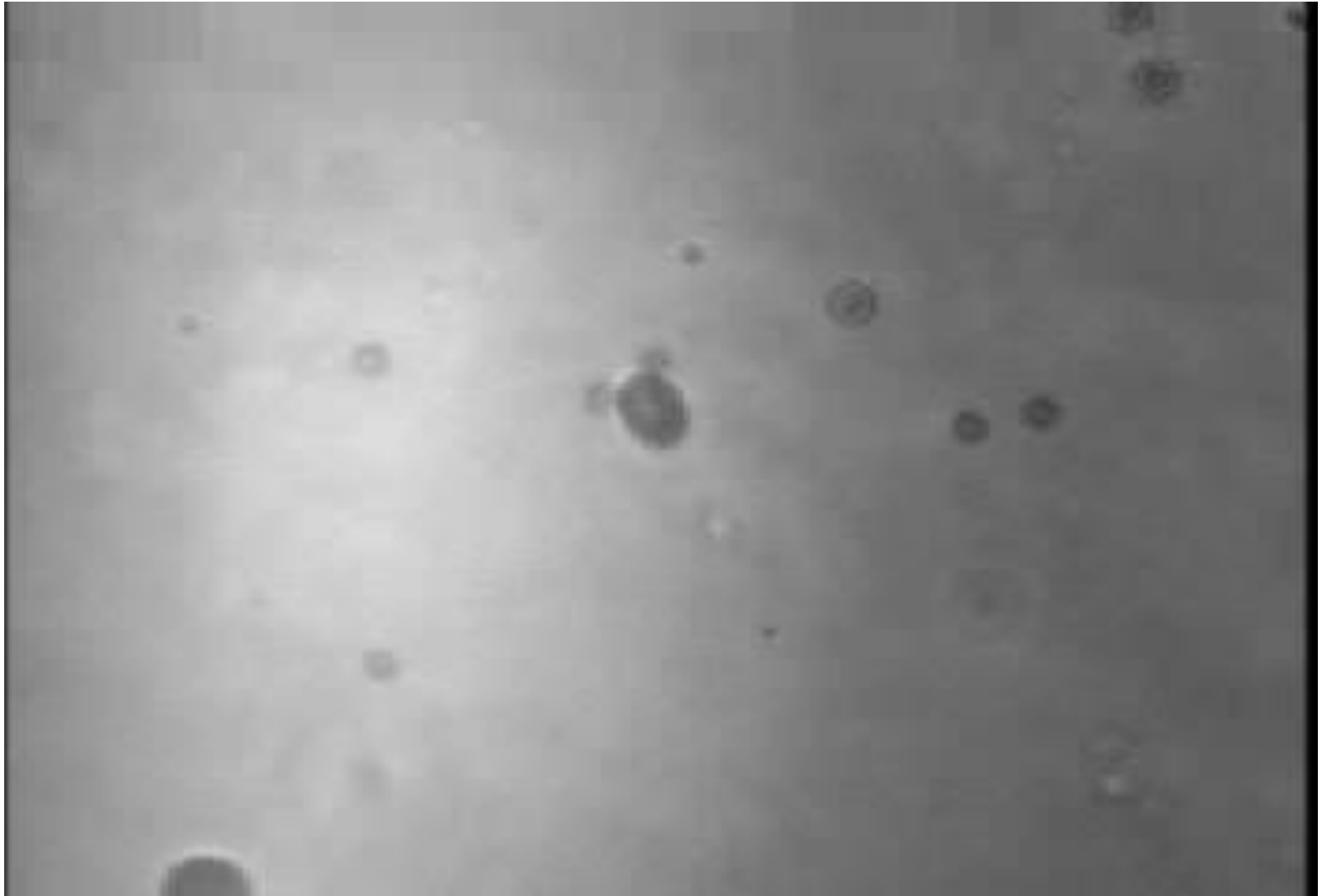
odczepianie ładunku

UV, $\lambda=365$ nm

odczepianie ładunku

UV, $\lambda=365$ nm

mikromuły – zawłotnie juczne

- ‘proof-of-principle’:
  - przyczepianie,
  - przenoszenie
  - odczepianie

- mobilne katalizatory?
- ekologia?
- self-assembly?
- ...?

- **układy mikroprzepływowe**
  - jedno/dwufazowe
  - zastosowania
- **E. coli w mikrokanalach**
  - pływają prawą stroną
  - efekty hydrodynamiczne
  - **zastosowania**
    - mikro—laboratoria
    - sortowanie komórek
- **mikromuły – zawłotnie juczne**

podziękowania

Prof. George Whitesides
Wydział Chemii
Uniwersytet Harvarda

Dr Willow DiLuzio

Dr Douglas Weibel
obecnie Profesor
Univ. Wisconsin Medison

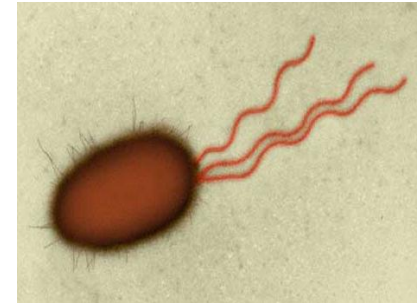
Prof. Howard Berg

Dr Linda Turner

Prof. Howard Stone

Prof. Eric Lauga

Prof. Michael Mayer

fundusze: NIH, NIH NRSA, DoE, MRSEC/NSF

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej